

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

БИБЛИОТЕКА
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Главни и одговорни уредник
Др Небојша Кузмановић

Технички уредник
Марко Зрилић

Рецензент
Јевђа А. Јевђевић, Старшина Савеза Српски Соко

Стево М. Лапчевић

*Рад миљровачкој Срљској Сокола
у јодини уједињења 1919-1920.
(кроз одборничке зајиснике и новинске нађљисе)*

Архив Војводине, Нови Сад
2025.

Реч приређивача: кратка допуна историји (митровачког) соколства

Соколи представљају словенску културну и националноослободилачку либерално и антиклерикално опредељену организацију која је настала у Чешкој 1862. под руководством и идејним усмерењем Мирослава Тирша¹.

„У настојању да окупи све словенске народе, Соколи су се позивали на либералне пароле Француске револуције, а окупљали су чланство разних вјера и сталежа. Због немогућности организирања славенских војних формација (народних гарди) у Аустро-Угарској, соколске старјешине су поставиле себи задатак да повежу славенске народе (соколска идеја свеславенства), у циљу да их припреме за борбу за остварење ‘територијалне и духовне слободе’. Соколски покрет се из Чешке брзо ширио у славенске покрајине Аустро-Угарске (Словенски сокол се организовао 1867, загребачки "Хрватски сокол" 1874. итд).“²

Међу Словенцима соколски покрет се појавио 1863, у Хрватској 1874, а 4 године касније основан је Хрватско-Словенски соколски савез. У Црној Гори јавља се 1906, а међу Србима као организован покрет 1905. управо у Срему, у Сремским Карловцима³ у чему је значајно место одиграла управо (Сремска) Митровица, односно њен песник Ђорђе Марковић Кодер⁴ који је у Сегедину давао часове гимнастике и

1 Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Сјоменица Историјској архиви Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005. стр: 15. *Соколство*, Минијатурна библиотека – Нови Сад, 1929.

2 Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Сјоменица Историјској архиви Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005. стр: 155.

3 Жарко Димић, *Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016. стр: 14. Српски соко оформљен је 1904. у Сремским Карловцима на иницијативу коју су на скупштини Српске академске омладине годину дана раније заједнички поднели Лаза Поповић и Милан Теодоровић. Више о томе: *Свесловенско соколство*, зборник радова, Београд, 1930. стр: 47.

4 Рођен је у Визићу, али је у Митровици ишао у школу где се са породицом доселио као мали, да би потом прешао на даље школовање у Сегедин.

мачевања сликару Стевану Тодоровићу, који је потом са Ђорђеом Натошевићем⁵ (још једним Сремцем, Сланкаменцем), Јованом Ђорђевићем и Ђорђијем Гавриловићем почео да уводи и пропагира гимнастику у школе и међу омладину⁶.

У годинама које су долазиле Кодеров ђак, Стеван Тодоровић, основаће Прво српско друштво за гимнастику и борење, чиме су ударени темељи соколству⁷. Недуго по стицању српске независности 1878. дошло је до бржег развоја државе, а самим тим и спорта. „На иницијативу младог српског лекара др Владана Ђорђевића, начелника Санинтеског одељења Министарства унутрашњих дела, министар Милутин Гаршанин предложио је Министарству просвете (октобра 1881) да се оба министарства, задужена за образовање и здравље, ангажују на оснивању једног великог гимнастичког друштва, које би било централно гимнастичко друштво и у коме би могли да вежбају грађани.“⁸

5 Још 1848. Натошевић је израдио програм рада за гимнастику, а 1853. као директор новосадске гимназије увео је у рад и школску гимнастику.

„Часови гимнастике које је држао Натошевић били су омиљени код ученика. Како је, као прави спортиста, био веома гибак, његове вежбе које је са лакоћом и елеганцијом изводио, развијале су такмичарски дух код младих гимназијалаца, те су се из све снаге трудили да га достигну. Натошевић је државо и течајеве из гимнастике за наставнике и учитеље, а приликом школских инспекција тражио је испите из гимнастике са ђацима, бодрећи их и упућујући како да изводе вежбе.“ Више о томе: *150 година шлесној вежбања и сјорџа и 125 година соколсџва у Србији*, група аутора, Београд 2008, стр: 41. Занимљиво је овде истаћи између осталог и то да су међу Натошевићевим ђацима-гимнастичарима били и Лаза Костић, Филип Оберкнежевић, Марко Кречаревић, Александар Јовановић, Тихомир Остојић, који су дали значајан допринос даљем развоју физичке културе у Новом Саду.

Више о Ђорђу Натошевићу: Саша Марковић, *Српски учиџељ у Ујарској 1778–1918*, Сомбор 2016. стр: 104-106.

6 Више о томе: Жарко Димић, *Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016, стр: 17; *Соколски јласник*, 7. 4. 1932.

Више о томе: *Крајџка исџорија јимнасџике*, Минијатурна библиотека – Нови Сад, 1933; Јевђа Јевђевић *Сјоменица крајујевачких Сокола 1907–2007*. Кратујевац 2008.

7 Више о томе: *150 јодина оріанизованој шлесној вежбања и сјорџа и 125 јодина соколсџва у Србији*, група аутора, Београд 2008, стр: 46-55.

8 *150 јодина оріанизованој шлесној вежбања и сјорџа и 125 јодина соколсџва у Србији*, група аутора, Београд 2008, стр: 55.

Скупштина друштва одржана је 3. јануара 1882.⁹ а 10 година касније Војислав Рашић је предложио да Друштво промени име у „Соко“, што је и учињено 7. априла 1891.¹⁰ Наредне године услед сукоба унутар организације биће организовано и Београдско гимнастичко друштво „Душан Силни“¹¹ са којим ће Соко бити у сукобу, све док их на Цвети 1908. принц Ђорђе није ујединио у Савез српских соколских друштава „Душан Силни“, и постао његов покровитељ¹². Јевђа Јевђевић бележи у својој монографији крагујевачког Соколског друштва да је, уз добру вољу младог принца, значајну улогу у овом фузионисању играла посета Јосипа Шајнера, председника Савеза словенског сокола и старешина Чешке општине соколске, који је управо због тога и стигао у Србију¹³. Тако су Чеси, Карађорђевићи и Срем од најранијих дана постали нераскидиви део српског и југословенског соколства¹⁴.

Српско соколство у бечкој царевини представљено је од стране званичних власти у Бечу као „национално-ослободилачки покрет,

9 На њој је нарочито важну улогу имао др Владан Ђорђевић који је својевремено био део вежбачке екипе Стевана Тодоровића. Више о томе: Јевђа Јевђевић, *Сјоменица крајујевачких сокола 1907–2007*. Крагујевац 2008. стр: 18.

10 *150 година организованог телесног вежбања и спортова и 125 година соколства у Србији*, група аутора, Београд 2008, стр: 58.

11 То је учињено 22. 11. 1892.

Више о томе: *150 година организованог телесног вежбања и спортова и 125 година соколства у Србији*, стр: 65-68.

12 Жарко Димић, *Сјоменица карловачког Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016, стр: 17.

13 Јевђа Јевђевић, *Сјоменица крајујевачких Сокола 1907–2007*. Крагујевац, 2008. стр: 19.

14 На овом месту треба истаћи да се о стварању једног националног друштва које ће се при томе занимати за гимнастику промишљао још у време деловања Уједињене омладине српске која је још у Новом Саду 1866. у шестој тачки свог програма констатовала да се, између осталог, залаже и за ширење гимнастике у народу. Више о томе: Велимир Шешум, *Оснивање Српског сокола у Сремским Карловцима 1904*, сепарат, Нови Сад 2014.

До уједињења је и формално дошло другог фебруара 1910. Када је одржана прва Скупштина Савеза соколских друштава „Душан Силни“.

који физичким вежбама прикрива свој прави циљ, а то је ослобођење и уједињење свих српских земаља у једну целину, а притом пратећи идеју свесловенства”¹⁵. Поред рада у Срему, до почетка Анексионе кризе 1908. сремски карловачки соколи ће основати и Жупу Крајишку за соколе у Хрватској¹⁶, као и Жупу Босанско-Херцеговачку за соколе у Босни и Херцеговини¹⁷.

Од 1905. Фрушкогорска жупа у Раваници организује Видовданске слетове који ће врло брзо прерасти у место сусрета бројних српских националних друштава, укључујући и женска-хумана, па и певачка, чиме ће слетови постати сусрети српских организација са ширег српског етничког простора које су, бавећи се спортом, музиком, друштвеним радом, суштински радиле на буђењу националног духа и спремању за велико дело националног ослобођења и уједињења.

Гранајући рад "Српског сокола" Лаза Поповић и Милан Теодоровић, две најкрупније фигуре војвођанског и уопште српског соколства, покренули су тих година акцију стварања друштава широм Срема, па тако настају друштва у Старој Пазови¹⁸, Голубинцима, Шиду¹⁹,

15 Жарко Димић, *Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016, стр: 6.

16 Више о томе: Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Сјоменица Историјској архива Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005.

17 Жарко Димић, *Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016. стр: 82.

18 „Српски Соко у Старој Пазови основан је 15 августа 1906. Др. Јован Бараћ и Јован Вучковић са 22 грађанина основали су Српски соко. Приредили су 1907. две јавне вежбе, на којима су учествовали соколи из Војке, Инђије, Голубинаца, Чортановаца и Сремских Карловаца. Соколи из Старе Пазове са 17 чланова посетили су слет у Раваници 1910. Бошко Машић постао је вођа 1909. Учествовао је као добровољац у турском, бугарском и Првом светском рату. Словачко соколско друштво је од 1912. радило помагано од словачке жупе из Чикага. Почетком Првог светског рата прекинут је рад оба соколска друштва. У новембру оживео је рад у оба соколска друштва. Божа Саламун, Србин католик и српски добровољац из Шибеника у својој песми „Дочек српске војске у Старој Пазови“ описао је дочек 7 новембра 1918. После Првог светског рата 1919. Српски соко ујединио се са Словачким соколом.” <https://www.in4s.net/sokolsko-drustvo-stara-pazova/> Улаз: 27. 6. 2021.

19 У оквиру Српског сокола из Шида основан је крајем септембра 1906. и девојачки одред, један од најстаријих у Срему, коме је старешина била Милена Ненадовић,

Руми²⁰, Осијеку, Даљу, Вуковару, Черевиху.²¹ Соколско друштво у Сремској Митровици, како је у реферату „Соколско друштво – Сремска Митровица“²² писао Јован Удицки, барем када се ради о српском делу становништва, основано је 20. фебруара 1905. и то као огранак Српског сокола карловачке Фрушкогорске жупе. Први Старешина митровачког Српског сокола био је др Душан Поповић, његов заменик Павле Жегарац, благајник Јован Станишић, а секретар Милан Видаковић.

рођена Бабић. Вођа одељења био је учитељ Милан Вуковић, предњак Зора Станисављевић, други предњак била је Ангелина Голуб. Извршујући чланови били су Милена Зечевић, Мара Рус, Смиља Станисављевић, Ангелина Станисављевић, Христина Голуб, Цветана Тихи, Софија Зечевић, Мирослава Мандић и Ангелина Јојкић, све из Шида. Аустроугарска обавештајна служба је њихов рад пратила па су челнице одељења појединачно биле под присмотром, а за време Првог светског рата Милена Недадовић, Смиља Станисављевић и Мирослава Мандић умрле су као соколице прогањане од аустријских власти.

<https://jadovno.com/srpski-sokoli-od-osnivanja-u-sremskim-karlovcima-dovidovdanskog-sabora-u-novom-sadu-1919/> Улаз: 27. 6. 2021.

20 „Српски Соко у Руми основан је 19. маја 1905. На скупштини су изабрани: старешина др Жарко Миладиновић; заменик старешине Душан Поповић, равнајући учитељ; вођа др Младен Симоновић, адвокат; тајник Тане Бировљев, благајник Михаило Бреберина. Соколи су вежбали у дворани школе. Вежбале су се просте вежбе и вежбе на справама. Негована је и национална песма. Вршени су излети у околна села: Вогањ, Јарак и Војку, где је увек био заступљен 'Мали соко'. Приређени су излети у Радужевац код Неготина (лађом кроз Ђердап), Вранску бању, Ниш и Стару Србију. Друштво је било забрањено у Првом светском рату. Соколско друштво Рума интензивно је радило од 1928. Сваке године одржавало је јавни час и академију на Дан уједињења 1. децембра. Учествовали су на слетовима у Скопљу, Београду, Љубљани, Прагу, Сарајеву, Загребу, Софији, Суботици и Шибенику. Израдом четворогодишњег просветног плана по Савезном просветном одбору започели су соколи у Руми систематски рад у просветном одбору. Радом је руководио просветни одбор друштва према плану, упутама савезног и жупског просветног одбора и према месним приликама. Друштво је имало књижницу и сеоске чете Платичево, Вогањ, Буђановци и Стејановци. Гесло друштва било је: 'Напред, напред, ни корака натраг!'“.

<https://www.in4s.net/sokoli-u-rumi/> Улаз: 27. 6. 2021.

21 Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Споменица Историјској архива Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005. стр: 156.

22 Текст се налази у рукописној заоставштини, а писан је 1937.

Годину дана раније, 3. септембра 1904. конституисан је „Хрватски соко“. Први привремени председник а потом Старешина био је Никола Гамиршек, да би га потом за дуже време сменио Миливој пл. Сомођи²³. Своја *Правила* „Хрватски соко“ добио је коначно у априлу 1905. године када су одобрена од стране надлежних власти.

Митровачки хрватски соколи образовали су 1907. Жупу „Јелачиће-ву“ чије средиште се налазило у Митровици, а чија правила су донета 1908. године. На њеном челу налазиће се угледни митровачки адвокат др Јосип Фукс²⁴ који је у време оснивања митровачког „Хрватског сокола“ био његов „привремени тајник“. Овој жупи припадала су и хрватска друштва из Руме (основано 17. 6. 1906.), Земуна (основано 23. 3. 1905.), Петроварадина (основано 1913.) и Суботице.²⁵

Током аустроугарског периода соколи су радили одвојено, али су се, како наводи Удицки, међусобно помагали налазећи основ за такво деловање не толико у политици колико у основним циљевима соколског рада о чему сведочи и податак да су управо представници "Хрватског сокола" били ти који су „баш после сарајевског атентата“, када се „пронео глас у Срем. Митровици да ће се напасти од стране

23 Хрватски сокол основан је 27. 12. 1874. у Загребу, захваљујући сарадњи са словеначким Савезом. Четири године касније, радило се на оснивању Савеза, али је та идеја предупређена деловањем мађарске полиције. Први Соколски дом у Хрватској подигнут је 1884. у Загребу и од тада Хрватски сокол почиње да шири свој рад. Наредне, 1885. године у Вуковару основан је први Хрватски сокол на територији Срема. Хрватски соколски савез основан је 6. 11. 1904, дакле у години оснивања и митровачког друштва које је припадало Жупи Јелачићевој. Недуго потом, 1905. Хрватски савез постаће члан Словенског соколства.

Наредне 1906, Савез је организовао свој први слет на којем учествују и представници Српског сокола, а од 1907. део је Европског међународног гимнастичарског савеза, одакле ће бити искључен две деценије касније услед сепарације од Југословенског сокола.

Адолф Паар, одличан познавалац хрватског соколства, у својој монографији о „Хрватском соколу“ као датум оснивања организације у Митровици наводи 15. 8. 1906. Ипак, како ми на основу *Правила* знамо да су иста потврђена 1905. то нам се чини да је податак да је митровачко друштво основано 1904. чини веродостојним.

24 Adolf Paar *Hrvatski sokol*, Samobor, 2011, стр: 54.

25 Adolf Paar *Hrvatski sokol*, Samobor, 2011, стр: 134.

франковачких елемената зграда у којој је соколана Српских сокола“ заштитили своју српску соколску браћу²⁶.

„На другој главној скупштини Фрушкогорске жупе, одржаној на Цвети 1908. у Вуковару, једногласно је донесена резолуција којом је проглашено јединство целокупног српског соколства: ‘Српско соколство је једна јединица, именом и животом и радом нераздјељива, као и народ српски. Српско соколство служи својим просвјетним и гимнастичким радом интересима цјелокупног српског народа. Српско соколство је по духу, уређењу, раду и значењу битно обиљежено културом српског народа. Српско соколство је толики дио славенског соколства колико то захтјева углед, јачина и част српског народа. Српско соколство према својој мисли може постојати и развијати се само као заједничка ствар свих Срба. [...] Српски соколи прихватиће само ону номенклатуру и терминологију за гимнастику, пригрлит’ ће само онај систем, чуват ће и његоват ће само оне вјежбе које буду српске, сасвим српске. [...] Српско соколство има своју српску соколску мисао, али цјелокупну и тачну и јасну, а све друго је далеко доље.’“²⁷

Када се почело са истрагом у вези са Велеиздајничким процесом, међу првима на удару нашли су се српски соколи, међу њима и Митровчани, попут Јована Удицког. Оптуживани да „раде на одвајању јужнославенских земаља од Монархије и њиховом прикључивању Краљевини Србији“²⁸ српски соколи налазили су се по затворима, судовима и вечитим истрагама.

Захваљујући управо др Лази Поповићу, који је дао сагласност да се централа савеза оформи у Београду, 1911. настао је Савез српског сокола. Идеја о спајању друштава дошла је као реакција на анексију Босне и Херцеговине и представља израз настојања Народне одбране да кроз јединствену националну организацију појача сопствено присуство на

26 Јован Удицки, *Соколско друштво Сремска Мишровица*, 1937. рукописна заоставштина

27 *Српски соко* за 1907/1908.

28 Никола Жутић, *Крајишки соколи (Соколи Српске Крајине 1903-1941-1991)*, Удружење Срба из Хрватске, Српско културно друштво „Зора“ Београд, 1998: 157.

простору Аустроугарске. О националном карактеру овог чина, сведоци и проглас који су уједињени соколи том приликом издали, а у којем се истиче да ће управо захваљујући соколима и њиховом раду како у градовима, тако и на селима која у Босни и Херцеговини представљају базу српског народа, Срби остварити своју коначну победу: „Као јако средство за вођење културне борбе соколство биће неопходна потреба српском народу, и у тој борби мора бити што више бораца, јер и то ће бити услов победе коју српски народ мора изборити. [...] Соколство се мора ширити и по селима, прилагођено сеоским приликама. Наш ће задатак бити да соколство учинимо могућим и за села, што ће бити могуће ако се што већи број људи буде са истим упознао и истином буде схватао потребу преображаја нашег народа у оном смислу који соколство проповеда. Соколство ће постићи своје циљеве, ако у своје редове буде окупљало и сељаке.“²⁹

Био је то „савез без савеза“, јединство које ће имати своју централу управу за спољашњи свет неформалног карактера, како би се избегао притисак бечких власти. Међутим, већ наредне године соколство у Срему долази под удар власти. Крајем прве ратне балканске 1912. године, плашећи се националних и либералних соколских идеја, српским соколским друштвима забрањен је сваки рад. Наредне године рад сокола је у Босни и Херцеговини забранио Оскар Поћорек, а 1914. српском друштву је рад забранио и Загреб³⁰.

Чињеница да су чланови Српског сокола учествовали у атентату на Франца Фердинанда на Видовдан 1914. у Сарајеву, додатно је отежала ситуацију у којој се соколски српски покрет нашао. Током Великог рата, митровачком "Српском соколу" забрањен је сваки рад. Друштво је распуштено, а његови чланови, ако и нису мобилисани и одведени на фронт, били су прогањани. Др Лаза Поповић, као најважнија фигура сремског и читавог српског соколства, ухапшен је већ почетком Великог рата. До 1915. држан је у интернацији, а почетком 1916.

29 *Сјоменица Љубе Давидовића, 1940–2000*, Независно издање Слободана Машића, Београд 2000. стр: 115-116.

30 *Жарко Димић, Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016. стр: 108.

је и пресуђен за „сметње јавног мира на 14 месеци тешке тамнице“³¹.

Забрањен је рад и митровачким соколима. Друштво је опљачкано, и само је пуком срећом, како бележи у свом већ споменутом раду о соколима Јован Удицки, сачувана друштвена застава. „Власница зграде у којој је соколана била успела је да сакрије заставу у цеви од пећи“ тако да су крај рата српски соколи дочекали уз свој знамен који није био само друштвени, већ и жупски, под којим су се одвијали и раванички слетови³².

У новембру 1918. „новоуспостављене привремене власти укинуле су наредбе о распуштању српских Соколских друштава.“³³ „С ослобођењем и уједињењем“, бележи Јован Удицки у свом тексту о митровачком соколском покрету, „поново се Српски соко буди и развија свој соколски лет. Тријумфално дочекује ослободилачку војску и налази се са својим ослобођеном заставом као главни фактор у свима манифестацијама и акцијама културно-просветног и националног одушевљења.“³⁴ Попут митровачких, соколи широм Срема, бележи и Саша Недељковић, били су међу водећим организаторима дочека Српске војске. „Соколи, дотада рушитељи туђинске власти, претворили су се у градитеље своје слободне државе, њене чуvara и васпитаче омладине.“³⁵

Годину дана након ослобођења, митровачки соко који је од српског наследио вежбалиште и Соколану смештену у кући Алексеја Петровића³⁶, учествује у дефилеу поводом освећења моста на Сави, а након Видовданског конгреса сокола у Новом Саду, следећи одлуке централних органа управе "Српског сокола", којима је претходило соколско уједињење у

31 *Исџо*: 113.

32 У време писања текста, застава је чувана у Соколском дому. Данас ове заставе више не постоје, односно нису доступне јавности.

33 Жарко Димић, *Сјоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016. стр: 117.

34 *Соколско друштво Сремска Мидровица*. Рукопис, налази се у власништву аутора текста.

35 <https://www.in4s.net/sokoli-u-zemunu/> Улаз: 27. 6. 2021.

36 У питању је објекат у којем ће од 1928. бити смештен „Хрватски дом“.

Загребу 26. јануара³⁷, две соколске организације, српска и хрватска, спајају се у једну о чему је у свом 1. броју од 2. 1. 1920. писала и митровачка *Србија*: „Хрватски и српски Соко у Загребу, према закључку свесоколске скупштине у Новом Саду, провео је сједињење а зваће се ‘Соко’. Око избора старешине била је огорчена борба. Лав Мазура је добио 468, а др Лаза Поповић 452 гласа.“³⁸

Као последица ових одлука, настаје и Соколска жупа „Светозар Милетић Нови Сад“, у коју улазе и Сремски Карловци³⁹. Фрушкогорска жупа престаје са постојањем, а митровачки соколи улазе у састав Београдске жупе.

На челу митровачке организације до избијања Великог рата налазио се Никола Поповић⁴⁰, да би га по уједињењу, када је митровачки соко припојен Жупи Београд, на том месту наследио др Љубивоје Стојшић, Ђорђе Костић, Тоша Вучковић, те др Милутин Туњарџић⁴¹, који је

37 Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Сѿоменица Истѿоријској архива Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005. стр: 163.

38 *Србија*, 2. 1. 1920.

Приликом уједињења, Соколски савез назан је „Савез сокола Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“, да би од 1920. понео име „Југословенски соколски савез“, а девет година касније, променио је име у „Савез сокола Краљевине Југославије“, односно „Соко Краљевине Југославије“.

Основна јединица било је Соколско друштво. Више друштава чинило је Жупу, а више Жупа образовало је Савез. Управу Савеза именовано је и разрешавао министар просвете и министар војске и морнарице, у складу са председником министарског савета. Жупску управу именовала је и разрешавала дужности управа Савеза, а „управу друштва именовала је и разрешавала управа Жупе. Седиште Савеза било је у Београду“ (Јевђевић, 2008: 25).

Соколи су као своју славу празновали Видовдан, 1. децембар је обележаван као Дан уједињења, 28. октобар био је Дан југословенско-чехословачке солидарности, а обележаван је и краљев рођендан, рођендан престолонаследника Петра, а након атентата у Марсељу, редовно су сваког 9. октобра одржаване комеморације у част краља Александра (Јевђевић, 2008: 69).

39 Жарко Димић, *Сѿоменица карловачкој Сокола 1904–2015*, Нови Сад, 2016. стр: 119.

40 <https://vidovdan.org/istorija/sasa-nedeljkovic-sokolsko-drustvo-indjija/> Улаз: 27. 6. 2021.

41 *Србија*: 26. 6. – 9. 7. 1919.

за старешину изабран крајем маја 1919. Заменик је био Никола Трифунковић, секретар Богдан Лалошевић, благајник Љубомир Кораћ, вођа Јоца Гргуоров, а његов заменик Славко Стајић. Одборници су постали: Јован Удицки, Тоша Вучковић, Милан Јанковић, Стеван Коларовић, Ђорђе П. Костић, Влада Радовановић, а њихови заменици: Стеван Радовановић, Сава Вукић, Јован Терзић. Ревизори рачуна: Јован Станишић, Паја Петровић и Лука Бајић.⁴²

Након др Тањурџића, Соко је, као први старешина уједињеног друштва водио др Душан Гајић⁴³, а потом 1921. и Ђока Малетић⁴⁴. Вођа је тада био Вујичић, предњаци Стајић, Костић Кирјаковић, а вођа подмлатка учитељ Богдан Лалошевић⁴⁵. На старешинском месту, Малетић ће бити до смрти, 23. јула 1922.⁴⁶ када ће га крајем јануара 1923.

У то време, Кораћ је био близак Прибићевићу, ЈДС и идеји интегралног југословенства.

42 *Србија*, 24. 5 (6. 6.) 1919.

43 О томе, између осталог, сведочи и позив Друштва Ради Бојкић на прво соколско село у којем се између осталог истиче да ће „о соколском проблему“ говорити старешина Душан Гајић (Музеј Срема, инв.бр: 1056).

44 „Као старешина Сокола показивао је велико настојање за развитак соколске идеје. Може се рећи да је ‘Соко’ под његовом управом почео напредовати као ретко који други ‘Соко’ и како никада још није. Одавно и предано служио је соколској идеји“ (*Србија*, 26. 7. 1922).

45 *Србија*, 11. 6. 1922.

46 Родом из Боботе, Малетић је био краљевски жупанијски тајник и управитељ краљевске сремске области у Сремској Митровици. Био је „обљубљена појава у свима круговима нашег друштвеног живота“. Иза себе је оставио четири сина, од којих су тројица погинула у Другом светском рату као истакнути чланови НОП-а.

„Дан спровода његовог био је тужан дан за Митровицу, дан који је сваког подстицао на искрено саучешће према несретној породици његовој, јер је оставио за собом супругу и четири сина, још неизведена на пут.“

Венце и ковчег до гробља носили су соколићи, а свој венац уз Митровачког сокола приложили су и Шидски. У име учитељства говор је држао Јован Удицки у којем је нарочито истакао Малетићеве заслуге на пољу јачања учитељства и просвете, посебно ценећи његову скромност и пожртвованост. „Ти ниси живео ништа за себе и зато си оставио овај свет с лепом успоменом на себе а то вреди толико да нема тих милијуна с којима би се то могло мерити“ (*Србија*, 28. 7. 1922).

и формално заменити дотадашњи заменик Петар Никољачић⁴⁷, да би потом крајем 20-тих на старешинско место дошао Фрањо Гашпарац. Начелник је Виктор Ладнхаузерм, начелница Јелка Ракић, секретар Паја Петровић, правник др Душан Гајић⁴⁸. Почетком 30-их старешина је постао резервни мајор, Чех, др Владислав Ханосек.

Први заменик старешине Ханосека био је Славко Месаровић, а други Фрањо Гашпарац, доскорашњи старешина. Први тајник био је Теодор Червицки, а други Илија Лекић. Просветар је био Јован Удицки, начелник Веља Ферстер, његов заменик Жика Николић, док је в.д. начелника била Марија Ферстер, а њен заменик Кристина Симовљевић. Благајник је био Славко Рајић, економ Анте Модор, статистичар Божидар Милаковић⁴⁹, а чланови управе: Јован Смиљанић, Миливоје Виловски, Људевит Веслај, Михајло Симић, Младен Марчетић, Бранко Шувак, Бартол Глик, заменици: Јосип Хурш⁵⁰, Бошко Новаковић, Александар Максимовић, Јован Пухар, Вукосава Милаковић, Мара Блаженчић, Тома Благојевић, Миле Ђалић, Пера Радовановић, Ђорђе Крестић, Ревизиони одбор – др Станишић, Живко Жарковић, Суд части: Иван Филиповић, др Никола Радојевић, др Иван Лончаревић, заменици – др Драган Јунг, др Лазар Рашовић, др Матија Примус.

Током '20-их на месту Старешине најдуже ће се задржати санитарски потпуковник др Владислав Ханосек, за чијег ће старешинства 1928. бити изграђена и нова Соколана (која се и данас налази у Сремској Митровици), да би га потом сменио професор гимназије Бошко Новаковић. Почетак Другог светског рата, друштво је дочекало са старешином др Ханосеком.

47 *Србија*, 26. 7. 1922; *Нова Србија*, 30. 1. 1923. Заменик старешине постаће тада др Душан Гајић.

48 *Соколски календар*, 1928. стр: 109.

49 Милаковић ће преживети Други светски рат и биће сарадник Јована Удицког у Удружењу пензионера Сремске Митровице. До рата био је учитељ и један од најближих сарадника Јованових, о чему је Удицки оставио забелешку у свом дневнику 13. јула 1950. Тај дневник остао је у рукописној заоставштини Јована Удицког.

50 Био је активан и у Јадранској стражи.

Већ од првог дан у новој држави, соколи су дошли под удар дела хрватског соколства. Загребачка Жупа „Фонова“ се 23. 2. 1919. изјасни-ла „против јединствене организације југословенског соколства“. Годи-ну дана касније, на главној скупштини "Хрватског сокола", одржаној 29. фебруара 1920. Митровчани су, противно одлуци новосадског Сабора са 34 гласа „за“ и 9 гласова „против“, уместо да се уједине са српским, извршили ликвидацију "Хрватског сокола"⁵¹. На тај начин, новоформи-рано друштво окупило је, поред некадашњих чланова Српског сокола део хрватског соколства, али је питање имовине „Хрватског сокола“ остало отворено и никада до краја решено, будући да ју је последња управа уместо да га пренесе на новоформирано друштво, као друштво у ликвидацији дало на коришћење митровачкој Народној основној школи. Сличним путем пошао је и „Хрватски соко“ у Руми који је у од-бијању да се сједини пратио митровачко друштво, због чега ће чак и сам др Лаза Поповић у више наврата писати неколико порука двома румским организацијама, позивајући их да пронађу начин да се спо-разумеју.⁵²

Овакво понашање дела старог хрватског соколства, довело је до унутрашњег сукоба у организацији, па је на главној скупштини Југо-словенског соколског савеза, одржаној у Осијеку 18. 1. 1922. друштво „Загреб-Вилсонов трг“ иступило из организације, повлачећи за собом и значајан број друштава из Хрватске, Славоније и Срема, међу њима и Сремске Митровице. Ова друштва, основала су у пролеће 1922. Хрватски соколски савез⁵³.

Током наредних година, широм хрватског етничког простора до-лази до обнављања рада „Хрватског сокола“, што се, коначно,

51 Никола Жутић, „Српски соколи у Срему 1903–1929.“ у *Споменица Историјској ар-хива Срем*, број 4, Сремска Митровица, 2005. стр: 173.

52 Стево Лапчевић, „Хрватски Сокол“ у Руми: Потрага за домовином достојном поштовања“ у *Споменица Историјског архива Срем*, број 22, Сремска Митровица 2023. стр: 48-88.

53 *Исто*: 168.

догодило и у Сремској Митровици 1926. Од тада, па све до 1929. „Хрватски сокол“ и „Соколско друштво Сремска Митровица“, састављено од Хрвата, односно од Срба и Хрвата оданих југословенској идеји, биће у латентном и манифестном сукобу који ће свој извештај расплет доживети по успостављању „Независне Државе Хрватске“ будући да је обновљено хрватско соколство било под јаким утицајем екстремнијег крила „Хрватске сељачке странке“ које је тражило не само федерализацију Краљевине СХС, већ и потпуно издвајање Хрватске из заједничке државе.

Текст који је пред вама покрива управо први постратни период рада митровачког „Српског Сокола“. То је период организовања првих већих активности, међу којима је и Раванички слет, први у уједињеној држави, као и рад на коначном уједињењу са „Хрватским соколом“. Састоји се из записничких забелешки са седница Управног одбора друштва, али и новинских натписа из листа *Србија* који са једне стране допуњују записничке забелешке, а са друге сведоче о томе да исти често, посебно у случају односа према питању уједињења и промене назива организације (укидање „српског имена“) није у потпуности одговарао стварном стању ствари на терену.

Сматрамо да ће овај кратак текст, уз већ до сада објављене радове који се тичу рада соколског покрета у Сремској Митровици бити добар извор за истраживање ове теме, али и српско-хрватских односа у Срему у целини.

Стево М. Лапчевић
Сремска Митровица, август 2025.

Записник 1. одборске седнице Српског Сокола митровачког, одржане 29. јануара 1919.

Присутни: Старешина Тоша Вучковић, подстарешина Никола Трифуновић, благajник Љубомир Кораћ, остали чланови: Милош Ђурић, Стеван Радовановић, и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 1

Старешина отвара седницу и позива брата Милоша Ђурића да поднесе извештај са скупштине свих сокола одржане у Загребу на којој је исти заступао Српског Сокола митровачког. Милош Ђурић исцрпљиво излаже цео ток скупштине на којој је пало и то решење да се споје сви југословенски соколи у једну целину као Соколски савез Срба, Хрвата и Словенаца. Ово уједињење примењено је за сада начелно те се свакоме соколу ставља у дужност да припрема терен да се ово уједињење што скорије у дело приведе.

ad 1.

Извештај брата Милоша Ђурића, узима се на знање.

Бр. 2

Чита се допис Српског Сокола из Гргуреваца у ком' моле да им се даде на послугу 1 рок, 2 барне и 1 коњ да би могли на истим справама вежбати.

ad 2

Решење је постигнуто: справе издати Српском Соколу у Гргуревцима на послугу, док не набааве из својих средстава.

Бр. 3

Пријављени су нови чланови: Јован Буђановац као члан утемељитељ са доприносом од 100 (стотину) круна. Надаље: Душан Тренечевић, Стеван Билић, Павле Марјански, Ђока Јекић, Петар Радовановић, Иван Живановић, Живојин Костић, Милорад Бибић, Ђура Толман,

Јован Вукашиновић, Никола Петровић, Славко Костић, Александар Десиминовић, Петар Божић, Ђорђе П. Костић и Стеван Радовановић, као потпомажући чланови.

ad 3

Узима се на знање.

Бр. 4 – ad 4

На предлог старешине решено је да се пода захвалница Јулију Фуку на доброту, што је бесплатно увек електрично светло у просторије Српског Сокола.

Закључено и њој њисано од:

Бојдан Лалошевић (ѡајник) и Тоша Вучковић (сѡарешина)

Реч о српском соколству (Србија, 19. април/2 мај 1919.)

(На првој јавној соколској вежби у Грјуревцима држаној друји дан Ускрса о. і. говорио је раз. учишљ М. Живић)

Славећи прво васкрсење у слободној, уједињеној и великој мајци – Отаџбини нашој, ево данас младих соколова наших, да нам приреде и са своје стране једну праву славу, прву соколску забаву у нашем селу.

Наше срп. певачко друштво, које већ кроз 22 године опстанка свога негује нашу црквену песму, расађује уметничку композицију у срца ратарске омладине наше, буди храбри и освежава декламацијама, беседама, дилетантским преставама веру, наду и сигурност у бољу будућност нашу, стекло је још једног друга, још једног помагача на подизању и просвећивању народне ратарске омладине наше.

Многи наш брат ратар мисли: Чему соколи нама ратарима? Имамо ми доста вежбе и јачања са мотиком и плугом! То је мишљење, које сам ја, за ово неколико недеља соколисања нашег, чуо од многих људи у нашем селу. Па хајте браћо да се мало поразговоримо о том. Какав смисао и какву сврху има соколство у народу нашем?

Пре свега, погледајмо мало, што бива са нашом омладином кад изађе из основне школе? Обично је препуштена сама себи или је под слабим, скоро никаквим родитељским надзором. Срамота је, наша браћо, да многи наш ратар, у вече, пре спавања, пре отпочинка, оде у стају да обиђе и коња и вола и осталу стоку своју, а и не погледа, где му је и шта ради синак момчић, и кћи, девојана његова. О њима не води бригу! Час изнимцима, али бојим се, да је таквих мање.

Пуштена је наша омладина, будућа снага наша, да у вечерње часе тражи забаве по ћошковима, сокацима, букарама и

биртијама, где ништа паметно не чује, ништа лепо ни племенито не види, него се још отимају о првенство у злу и злоделу. Нема тамо какве племените забаве, нема добрих другова, нема ваљани надзора и то у доба најважнијег душевног и телесног развитка.

А сада да видимо какви су и какви треба да буду српски соколи наши!

Ко не зна од нас, што значи бити соко тица сива, а што значи бити кукавица? Најхрабрија најјуначнија, најбржа и најсмелија је тица соко, а плашљивица, незналица и несмелица је тица кукавица, па који од нас макар у млађим данима не зажели да му при каквом послу, ради и занимању повичу: Е то је прави соко! А који се опет, не уплаши и не трже, да му у реду не кажу: Сиња је то кукавица брале!

Српски соко иде за тим, да од узданице наше, омладине српске, створи соколе, и то соколове не само по мишици и снази јуначкој, него и соколове по души и срцу, соколове по племенитом раду и настојању своме.

Српски соко развија снагу, јача нараштај, проучава здраво и правилно стајање, ходање, трчање, окретање и скакање и прескакање и тим челичи здравље. Здравље је највеће богатство овог света, па још стари народи знадоше вредност здравља и за душу и тело човечије, јер свагда наглашавању омладини својој: Само у здравом телу је и душа јача и здрава.

Српски соко буди у младежи смисао за друштво и братство. Соколи су сви браћа и то не рођена, али како и рођена. У доба данашње наше себичности, злобе и мржење, ко да се не радује соколској љубави, пажњи, ратству и једнакости, што је соколи осећају једни спрам другога. Прут је у снопу чврст и отпоран, а појединце га је лако изломоити. Српски соко учи своје чланове реду и поретку.

Ко од нас овде не воли уредног човека? Кому се не мили уредна кућа, уредно двориште, уредна стаја, уредан воћњак, њива и виноград, а ко се научи у соколу бити тачан и уредан, тај ће гледати

да буде тачан и уредан у занимању своме, па био он ратар, занатлија, чиновник и други, било умни било телесном снагом радник и посленик. Српски соко приучава чланове своје издржљивости, да мож сваки стићи и утећи, али и на страшном месту постојати. Што значи издржати показаше нам ослободитељи, дивни хероји наши, сви соколи бољи од бољега. Да они не издржаше муке, напоре и патње какве не памти историја света, да не издржаше са својим јуначким вођама Петром и Александром нашим соколима над соколима, зар би ми славили слободу и васкрсење наше. Издржати треба на сваком послу и успех је сигуран, а соко се учи и вежба у издржљивости. Треба хтети, треба смети па да видиш куд се лети! Српски соко учи хтети, готов је смети и онда ево га на сваком поштенном и племенитом делу, где лети соколском снагом, летом, радом и соколском издржљивошћу.

Српски соко приучава своје чланове трезвености. Какво зло је у пићу и пијанству, колико појединаца, па и читавих породица наших је пропало услед пића и последица пијанства, сви ми добро знамо, а српски соко не може бити пијан. Видети српског сокола пијана, значило би видети лава, где се у каљуџи са свињом брља. – Српски соко буди свест у веру својих чланова у властиту снагу, како своју као појединца, тако и у снагу свег соколства, у снагу своје нације и у голему снагу свега троименог народа велике Отаџбине наше. До пред овај страшни рат, било је – ако се не варам, у свим српским крајевима око 25 хиљада српских соколова, али што је то по броју спрам 100 хиљада чешких и неколико стотина хиљада немачких, француских и енглеских соколова. Али оно што нама фали у броју и ако ће нам, ако Бог да, нарасти брзо број на 100 и 200 хиљада, што нам, као што рекох, фали у броју стићи ћемо и достићи, да не речем и престићи друге, снагом својих мишица, својом природеном окретношћу и брзином, те овенчаном издржљивошћу српском. Па будемо ли такви, јуначки, здрави, сложни, уредни, уздржљиви, трезвени, радини и свесни своје снаге телесне и душевне, онда да нас види Бог!

А бити ћемо такви, јер то хоћемо, јер то морамо и јер то же-
лимо и онда осведочити ће се сви соколи света, сви нама прија-
тељски и непријатески народи о истинитости оне наше: Да Срб
још живи, да је јунак. А бити ће такав и наш брат Хрват и наш брат
Словенац, и ето нам онда потпуно спремне, велике и обновљене
славне отаџбине наше. Све лежи у нама и овиси о нама самима.

Мила браћо и сестре, ја сам у ово мало речи приказао у глав-
ном смисао нашег соколства, те какав хоће и треба да буде срп-
ски соко наш, а тим и цео народ наш.

У чврстој нади да ћемо постићи све то, у несломивој жељи,
да такви што пре будемо, поздрављам Вас све, домаће и стране
госте наше, у име младих соколва наших, са српским соколским
поздравом: Здравом!

Записник 2. одборске седнице Српског Сокола у Митровици, одржане 3. марта 1919.

Присутни: Старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Кораћ, Милош Ђурић, Димитрије Рашић, Стеван Радовановић, Славко Стајић те тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 5

Старешина отвара седницу и позива чланове да изнесу своје предлоге у текућим пословима Сокола. Тајник констатује да је у новије време борј извршујућих чланова знатно се повећао те предлаже да се позову омладинци из свију сталежа да приступе као извршни чланови у Соко и да са тако повећаним бројем сокола отпочне рад за приређивању јавног часа овде у Митровици.

ad 5.

Предлог се усваја с' тим да сваки члан у своме кругу позове омладину у чланство.

Бр. 6

Димитрије Рашић предлаже да се направи 80 заставица за децу Српске основне школе која вежбају као Соколски подмладак и који ће учествовати на јавном часу у Митровици.

ad 6

Након прорачунавања трошкова за исте, предлог се усваја и одобрава се поменуте заставице за децу направити.

Бр. 7

Тајник Богдан Лалошевић изјављује да је спреман примити се да са овдашњим ученицима Кр. реалне гимназије учествује у соколским вежбама на јавном часу у Митровици те предлаже да се писмено потражи дозвола од управе гимназије да ђаци могу под вођством његовим отпочети вежбати.

ad 7

Узима се на знање те се оставља тајнику да исто што пре спроведе.

Бр. 8

Благајник Љубомир Кораћ предлаже да се досадшња чланарина од 1 круне повиси на 3 круне с разлога што је вредност круне врло спала те би тим начином изнешена чланарина месечно користила више. Тајник Богдан Лалошевић изјављује да се слаже с тим да се чланарина повиси од 1 на 3 круне али за (...) приноса чланова није компетентан овај одбор него само Главна скупштина (чл. 18. Друштвених правила). Но с обзиром на потребу да се сакупи што више новца, предлаже да се вишак од 2 кр. не води као чланарина него као добровољни прилог сваког члана, а о Главној скупштини нека се изнесе та ствар на претрес.

ad 8

Предлог благајника Љубомира Кораћа надопуњен предлогом тајника Богдана Лалошевића усваја се једногласно.

Закључено и ѿоѿисано од:

Боѿдан Лалошевић (ѿѿајник) и Тоша Вучковић (сѿѿарешина)

Записник 3. одборске седнице од 2. априла 1919. Српског Сокола у Митровици

Присутни: Старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Кораћ, вођа Јован Гргуров, остали чланови: Милош Ђурић, Ђорђе Костић, Сава Вукић, Славко Стајић, Ставан Радовановић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 9

Старешина отвара седницу и изјављује да је Српска соколска жупа Фрушкогорска новински путем сазвала своју скупштину, те позива присутне да изабери делегате за исту.

ad 9

Буду изабрани Милош Ђурић, Славко Стајић и Ђорђе Костић.

Бр. 10

Пријављује вођа нове чланове извршујуће: Миливој Миљковић, Спаса Богуновић, Влада Радовановић, Пера Радовановић, Светозар Станковић, Коста Стојановић, Лазар Вукичевић, Тоша Ненадовић, Живан Јаношевић, Богдан Богуновић, Јефта Марковић, Тоша Мирковић, Јоца Николић, Стеван Доконић, Стојан Стајић, Никола Милосављевић, Станко Печирски, Данило Нешковић, Коста Бојкић, Ђорђе Крстић, Никола Дудварски и Мирко Стојановић.

ad 10

Примају се као извршујући чланови.

Закључено и њојписано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и Тоша Вучковић (старешина)

Главна скупштина Фрушкогорске Соколске Жупе (Србија, 22. мар̄/4 а̄прил 1919.)

Сазивам Главну скупштину Српске Соколске Жупе Фрушкогорске на *Цве̄и* 13. а̄прила 1919. у 10:30 сати пре подне у Срмске Карловце, у просторије СРп. Сокола (старо Благодјејаније, 1. кат.) са овим дневним редом:

1. Извештај старешине, тајника, благајника и вође;
2. Одређивање годишње чланарине појединих друштава;
3. Избор старешине, заменика старешине, благајника, вође и тројице ревизора рачуна;
4. Предлози појединих друштава;
5. Евентуалија.

Молим сва срп. сокол. Друштва у опсегу Фрушкогорске Жупе, која су обновила свој рад, да на ову скупштину пошаљу двојицу изасланика, које ваља да изабере управни одбор друштва и да ове изасланике бар три дана пре скупштине писмено пријаве жупи. Осим тога, изузетно је потребно, да на ову скупштину дођу и вође друштава или њихови заменици (ако нису уједно и изасланици друштва) како би се могли саставити и конституисати преходница (предњачки збор) жупе.

Најпосле, нека друштвени изасланици понесу собом на скупштину писмени извештај о својем друштву, нарочитио о томе колики је број чланова и подмлатка по категоријама, колика је имовина друштва, о гимнастичком раду у друштву; шта је све друштво и поједини чланови претрпели за време овога рата: колико је од чланова било у српским и југословенским добровљачким легијама и. т. д.

Будући да старешинство жупе не зна: која су све друштва обновила свој рад, нека сва друштва ово сматрају као позив на скупштину. Здраво!

Сремски Карловци, 29. марта 1919.
Д-р Лаза Поповић
Старешина С. С. Жупе Фрушкогорске

Напуштање српског имена *(Србија, 5.(18.) април 1919.)*

Загребачки Српски Соко закључио је на својој скупштини да се више не зове српски, већ само „Соко у Загребу“. Господа, која су овај закључак донела, сматрала су га тако важним по јавни живот и државне интересе, да су га објавили путем пресбирова целом свету. Не знамо, да ли су на то дали пристанак сви чланови Српског Сокола у Загребу и да ли је то учињено са пристанком целе жупе соколске. Време ће показати то ускоро. Хоћемо само да се осврнуо на ову, као и на још неке појаве, које су се десиле од нашег ујдињења до данас.

За љубав јединства напишисмо српски грб и српску заставу, под којима је извојевано наше ослобођење и уједињење.

Напустисмо календар, напустисмо две краљевине и све оно, што нас је везивало с њима. И без протеста се утописмо у нову државну конфигурацију коју многи хоће, само да би се избегло име српско, да крсте Југославијом.

И сад долази Српски Соко у Загребу и одриче се свога српскога имена за љубав – јединства!

Осуда Српског Сокола у Загребу *(Србија, 5.(18.) април 1919.)*

Митровачки Српски Соко осдио је поступак загребачког Српског Сокола због тога, што се одрекао српског имена. Прекида с њим апсолутно сваку везу и позива све остале Српске Соколе, да то исто учине и да Српски Соко у Загребу сви потпуно бојкотију.

Ми хоћемо слогу и заједницу са браћом Хрватима, али напуштати српско име нећемо никада. Ако је потребно да за љубав

јединства избацујемо поједина имена и узмемо једно име, онда би требало да се сложимо и узмемо оно име које је донело свима нама слободу.

Браћо Српски Соколи, ви имате реч!

Загребачки "Соко" *(Србија, 7. (20.) април 1919.)*

Загребачки „Српски Соко“

Сам ископа себи око
Српско име своје збаци
А то, богме, зли су знаци
Јер је соко с' пола вида
К'о девојка с' пола стида.

Ћор-соколи безимени
Лазо, Срђу
Не могосте учинити
бруку грђу,
Нити себи ни Соколству
Српском целом
Нит' увреде нанет' веће
Орлу Белом,
Зар је бела своја крила
Српски О'ро
У крвавој борби зато
ширит' мор'о
Да заштити Соколове
српске тице
Да би легли подмет – јаја
кукаваице?!

Дру Лази и Дру Срђи (Србија, 14. (27.) април, 1919.)

Неки дан читам у новинама, да је загребачки Српски Соко одбацио своје узвишено име Српски и да ће се од сад звати само „Соко“. Мислио сам да ће на том остати, јер из Загреба и то не би било бог зна какво изненађење.

Кад сам данас прочитао у 166. бр. „Ријечи С. Х. и Сл.“ Да је истим трагом пошао и Сарајевски Српски Соко, нисам могао као 20 год. Српски Соко, а да Вас браћо не упитам куда ћете, куда сте пошли тако насилно, без споразума и без пуномоћи свих српских сокола?

У истом броју *Ријечи* стоји да браћа Хрватаи високо држе заставу свог имена и да пристају на сваку слогу и заједницу, али име мора остати неприкосновено.

Браћо! Зашто бацате своје узвишено име, кад Вам то нико не тражи и кад Вам се отворено пред целим светом каже, да браћа Хрвати и Словенци желе да српско поштују, али своје не дају.

Браћо! Мени је врло добро познато, да ни један једини Српски Соко није против слоге и заједнице, јер је 90 посто српским сокоlima скроз позната узвишена соколска идеја.

Браћо! Па зар сада, када су нам српски витезови, соколи са југа, донели луч слободе, зар сада, када се још пуши српска неизмерна крв, када су толике, - како свет не памти, жртве пале и кости посејане по целој свету за Српско име и слободу, а да не спомињем на какве су муке наши стари метани, само да им се траг српском имену сатре, они су животе давали, али се нису свога имена одрицали. Па зар сада, браћо, када је многом српском фрушкогорском и босанском соколу за време рата мајчино млеко пропиштало, кад је многи соко потеран на вешала, када је у ланце стезан, кад је бацан из тамнице у тамницу, када је под најстрожијим ескортом бајунетима гоњен као политички сумњивац и као такав на

фронту бацан, где је од властитих регименти многи пушкаран, па се ни један не одрече свога узвишенога имена, које данас цео честит и образован свет високо цени, а Ви да сада, браћо, када то нико не тражи одбацујете!

Срце ми се цепа кад читам да су на челу тога страшног покрета Др Лаза и Др Срђан, и то баш они људи који су због Српског Сокола суђени, којима су одузимани докторати и сталуми, па кад то видим ја, који сам до сад увек био ваш једномишљеник и сарадник, осећам љут бол и чујем како ми пуцају моја стара соколска крила.

Ја сумњам, да смета уједињењу реч Српски, кад не смета Хрватски ни Словенски, ту мора нешто треће по среди да је, па ако сте хтели видније зближење, могли сте изабрати врховну управу од шест људи, а врховни старешина нека буде периодично биран на једну, две или три године, тако да једне године буде врховни старешина Србин, друге Хрват, а треће Словенац, па би се и на тај начин дала прилика да се види колико је који вредан био и колико је у чему општој ствари управа допринела.

На јавним састанцима је нужна утакмица српских, хрватских и словеначких сокола, а увек да буде једна или више тачака свих заједно. Та зар сте заборавили 1912. како је било у златном Прагу, када су 12.000 вежбача на једну команду радили.

Немојте, браћо, тако даље, јер се то не тражи од вас као што и ми не тражимо од браће да газимо оно што нам је најсветије.

Браћо, немојте заборавити, да смо ми Срби потпуно свесни, ко је и на чију смо препоруку тако немилосрдно прогоњени. Ја признајем, да смо један народ, али је сувише рано да би се могли одрицати својих имена.

Још једно Вас молим, имајте на уму, да нико не може уништити један народ док сам протв себе не подигне руке.

Један сџариин соко

Записник 4. одборске седнице Српског Сокола у Митровици, одржане 22. априла 1919.

Присутни: Старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Кораћ, вођа Јован Гргуров, Милош Ђурић, Славко Стајић, Ђорђе П. Костић, Стеван Радовановић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 11

Старешина позива чланове да приступе решавање текућих питања. Брат Милош Ђурић поднаша свој извештај са Скупштине Српске соколске жупе Фрушкогорске која је одржана 13. априла у Сремским Карловцима. Изјављује да Жупа неће ове године одржати свој уобичајени слет у Раваници о Видовдану ради (...) и материјалних запрека, те је Скупшина препустила митровачком Српском Соколу да он као најближи јачи Соко приреди тога дана у Раваници јавну вежбу уз суделовање осталих спрских соколских друштава ако на то пристану. Моли присутне да се изјасне о томе и да резултат одмах пријаве Жупи у Сремским Карловцима.

ad 11

Једногласно је прихваћено да митровачки Српски Соко приреди јавну вежбу у Раваници, о чему се има одмах Жупа Фрушкогорска обавестити писмено.

Бр. 12

Тајник изјављује да је од Милана Кокотовића, наредника ђака 2. чете 1. батаљона, 14. Пука примио 40 круна као добровољни прилог митровачком Српском Соколу, те предаје своту од 40 круна благајнику Љубомиру Кораћу у руке.

ad 12

Узима се на знање те се има послати Милану Кокотовићу писмена захвалност.

Бр. 13

Вођа пријављује ове извршујуће чланове: Драгутин Василић, Јован Јакшић.

ad 13

Примају се једногласно.

Закључено и њој њисано од:

Бојдан Лалошевић (ѡајник) и Тоша Вучковић (сѡарешина)

Записник 5. седнице управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 13. маја 1919.

Присутни: старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Ко-
раћ, чланови одбора: Сава Лукић, Јоца Гргуров, Ћорђе Костић,
Славко Стајић, Влада Радовановић, Коста Живковић и тајник Богдан
Лалошевић.

Бр. 14

Старешина отвара седницу и позива чланове да одреде дан Главне
скупштине Српског Сокола у Митровици.

ad 14

Закључено је да се Главна скупштина сазове у недељу, 1. јуна у 3
сата после подне у Српској основној школи.

Бр. 15

Вођа изјављује да су чланови већ толико спремни да би могли при-
редити овде у Митровици јаван час те предлаже да се исти одреди
за Спасовдан ове године. Најпотпуније место држи да је пијаца код
парног купатила.

ad 15

Предлог се усваја те се ставља у дужност одбору да изради програм
за јавни час, да осигура место за вежбу и све што је потребно да ураде.

Бр. 16

Старешина предлаже да се за тај дан затражи војничка музика из
Београда.

ad 16

Предлог се усваја те се одређује брат Ћорђе Костић да лично са пи-
сменом молбом отиде у Београд и да затражи војну музику.

Бр. 17

Тајник чита допис Жупе у ком се писмено дозвољава да митровачки Српски Соко може приредити јавну вежбу о Видовдану у Раваници.

ad 17

Узима се на знање те се одређују брат Стева Коларовић, Лука Бајић и Богдан Лалошевић да одмах иду у Раваницу, ради договора са управом манастира у предмету земљишта за вежбалиште.

Бр. 18 – ad 18

На предлог брата Ђорђа Костића буде закључено да се новински позову сва српска соколска друштва која желе учествовати у јавној вежби да пријаве колико соколова долази од свакога друштва и програм да се по томе састави.

Бр. 19

Вођа пријављује следеће извршујуће чланове. Стеван Шијак, Милан Спајић, Владимир Дукић, Славко Лежајић, Бошко Поповић, Тоша Докић, Стеван Ветершић, Васа Костић, Стеван Петровић, Стеван Докманов, Милутин Крестић, Милош Лођиновић.

ad 19

Примају се у чланство.

Закључено и ѿош̄исано ог:

Боѿдан Лалошевић (ѿајник) и Тоша Вучковић (сѿарешина)

Соколски позив (Србија, 19. маја/1. јуна 1919.)

Српски Соко у Митровици, дозволом Српске Соколске Жупе Фрушкогорске, приредиће у Раваници за Видовдан ове године јавну вежбу на коју се позивају сва братска српска соколска друштва. Распоред јавне вежбе је следећи:

1. Наступ на вежбалишту. 2. Просте вежбе (извађаће се српске просте вежбе

одређене за свесоколски слет у Прагу 1912. г.); 3. Трчање на 100 м. 4. Вежбе на справама. 5. Бацање диска. 6. Скок у даљину са залетом. 7. Бацање копља.

Умољавају се сва братска српска соколска друштва, која желе у извођењу распореда јавне вежбе суделовати да што пре пријаве 1) са колико чланова вежбача долазе; 2) могу ли собом понети справе и то које справе.

Остала упутства и објашњења послаће се сваком пријављеном соколском друштву. Здраво! Митровица, 28. маја 1919. г.

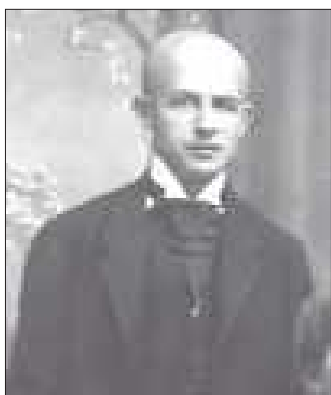
Управни одбор Српског Сокола у Митровици. – Учтиво се умољавају и остали листови да овај позив одштапају.

Др Лаза Појовић

*Др Душан Појовић оснивач
мишровачкој Српској Сокола*

*Емил Теофановић први секретар
Српској Сокола у Мишровици, 1905.*

*Јован Станишић један од оснивача
и први секретар Српској Сокола, 1910.*

*Тоша Вучковић,
старишина*

Штева Радовановић

Славко Штајић

Никола Трифуновић

Љубомир Кораћ

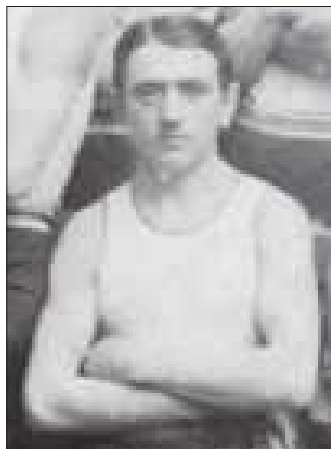
Јова Гриуров

Јован Уђицки

*Бојан Лалошевић секретар
Српској Сокола*

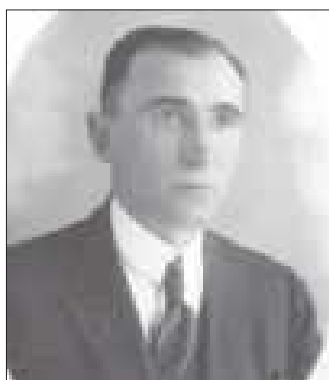
Бојдан Бојновић

Влада Радовановић

Димирије Рашић

*Др Милуџин Тањурџић
последњи сѣарешина
Српској Сокола*

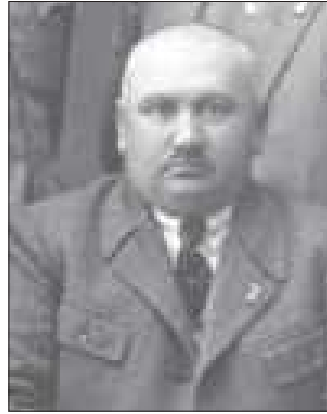
Ђорђе Косић

Живојин Јаношевић и Јова Николић

*др Душан Гајић први сѣларшина
уједињеној сокола*

Фрања Гашиџарац

*Др Фукс Сѣаросѣа
Жује Јелачићеве*

*Миливоје Пл. Сомоћи, оснивач
Хрвајској сокола у Мишровици*

*Никола Гамиршек,
приврмени преседник
и сѣларшина Хрвајској
сокола у Мишровици*

*Значке и ордење мишровачкој
српској и југословенској друштва*

*Друшћивене значке сѣларој и обновљеној
Хрвајској сокола у Мишровици*

Записник 6. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 23. маја 1919.

Присутни: старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Кораћ, вођа Јова Гргуров, чланови одобра: Влада Радовановић, Славко Стајић, Јевта Живковић и тајник Богдан Лалошевић. Остим тога, присутни су и брат Стеван Звонаревић и Лука Бајић.

Бр. 20

Старешина отвара седницу и позива чланове да утврде програм јавне вежбе за Спасовдан. Предњачки одбор на ово подноси предвиђен програм који је следећи:

1. Просте вежбе извађа соколски подмладак Српске основне школе.
2. Вежбе на разбоју.
3. Вежбе са штаповима, извађа подмладак средњошколске омладине.
4. Просте српске вежбе, одређене за свесоколски слет у Прагу
5. Вежбе на вратилу.
6. Пирамиде.

Почетак вежбе у 3 сата после подне. Улазница: седиште 6 круна, стајање 3 круне.

Истога дана у вече у пола 9 часова, село са игранком у сали код Ковача.

ad 20

Програм се усваја једногласно.

Бр. 21 – ad 21

Пошто од војничке музике никаква обавештаја писмених нисмо добили, закључено је да брат Славко Стајић иде лично у Београд да се тамо распита нашег знања и равнања ради.

Закључено и иошписано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и Тоша Вучковић (старешина)

Записник 7. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 25. маја 1919.

Присутни: брат Тоша Јањанин члан Соколског савеза Срба, Хрвата и Словенаца, старешина Тоша Вучковић, благајник Љубомир Кораћ, заменик вође Славко Стајић, Ћорђе П. Костић, Влада Радовановић, Стева Радовановић, тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 22

Старешина поздравља добродошлицом брата Тошу Јањанина, пошто га је претходно приказао свим присутнима и могли га да узме реч у предмету ствари ради које нас је посетио. Брат Тоша Јанинин изјављује да је дошао у Митровицу да нас усмено обавести о припремама за Соколски Сабор који ће се одржати у Новом Саду на Видовдан ове године. Наглашује да уобичајене вежбе у Раваници тога дана могу нсметано се одржати, јер ће сасвим шта више потпомагати соколе у томе раду њином Жупа. На Сабор треба свако соколско друштво да пошаље на сваких 100 својих чланова по 1 делегата. Ако је број чланова прешао једну стотину, онда се томе још један делегат додаје као да је и идућа стотина пуна.

Затим даје исцрпан обавештај о програму на Сабору, о путовању и свакоме члану даје разјашњење на поједина питања. Упозорује да свако соколско друштво мора послати списак својих делегата и вежбача у три једнака примерка и то делегате посебно а вежбаче посебно. Исцрпно је упознат овај одбор о раду појединих одбора који већ раде на припремама и израђују сва питања која треба на Сабору да се претресају.

Одбори су ови: 1. Побратимски одбор; 2. Комисија за спровођење соколског јединства; 3. Соколски технички одбор; 4. Соколски војни одбор; 5. Соколски здравствени одбор; 6. Соколски женски одбор; 7. Соколски културно-просветни одбор; 8. Соколски организаторски одбор; 9. Соколски просветни школски одбор.

Затим је у врло лепим цртама изнео цео будући задатак уједињеног соколства у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

ad 22

Цео говор брат Тоше Јањине пажљиво је саслушан те се одбор захвалио на овим заиста потребним обавештајима узевши их на повољно знање ради свога равнања у будућности.

Бр. 23

Брат заменик вође Славко Стајић извештава о резултату свога путовања у Београд ради доласка војне музике. За сада није никако могуће да нам о Спасову дође војна музика него тек о Духовима.

ad 23

Узима се на знање те се јавни час одгађа за први дан Духова.

Бр. 24

Тајник Богдан Лалошевић изјављује да са управом манастира Раваница у предмету земљишта за вежбалиште није постигнут споразум ради одсуства манастриског настојатеља, те је у ту сврху отишао брат Степа Коларовић данас да се коначно споразуме.

ad 24

Узима се на знање.

Закључено и њој њисано од:

Бојдан Лалошевић (ѡајник) и Тоша Вучковић (сѡарешина)

Записник 8. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 28. маја 1919.

Присутни: Старешина Тоша Вучковић, вођа Јоца Гргуров, благајник Љубомир Кораћ, чланови одбора: Милош Ђурић, Славко Стајић, Ђорђе П. Костић, Влада Радованвоић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 25

Старешина отвара седицу и позива тајника да извести о текућим пословима друштвеним. Тајник изјављује да је Скупштина савезна заказана, те моли вођу и благајника за своје извештаје до Скупштине да их саставе. Затим се чита допис Жупе бр. 14 из 1919.

ad 25

Узима се на знање.

Бр. 26 – ad 26

У питању одашиљања чланарине за жупу (4 круне по члану годишње), закључено је да се половина своте пошаље одмах, а остатак после Видовдана одмах.

Бр. 27

Брат Степа Коларовић извештава да је постигнут споразум ради земљишта за вежбалиште у Раваници. Вежбалиште се налази мало даље иза старог вежбалишта, али је ипак згодно и одговара захтевима вежби. Уједно поднаша и фотографски снимак вежбалишта које је сам израдио.

ad 27

Чланови узимају са задовољством извештај брата Стеве Коларовића и уједно му изричу своје признање на труду.

Бр. 28

Благајник извештава да је приликом излета извршујућих чланова друштвених у селу Лаћарку сакупљено 700 круна за друштвену благајну.

ad 28

Усваја се на повољно знање.

Број 29

Тајник Богдан Лалошевић поднаша одбору састављени позив за јавну вежбу у Раваници, упућен свим српским соколским друштвима која би се требао путем новина предати у јавност.

ad 29

У целости се прихваћа цео текст позива и узима се на знање, с тим да се одмах пошаље у лист „Србију“ одакле ће га затим прештампати остали наши листови.

Закључено и пописано од:

Богдан Лалошевић (тајник) и Тоша Вучковић (старшина)

Записник 1. седнице Управног одбора, одржане 2. јуна 1919.

Присутни: Старешина др Милутин Тањурџић, Никола Трифуновић, зам. старешине, Љубомир Кораћ, Јован Удицки, Јоца Гргуоров, Стеван Коларовић, Милан Јанковић, Ћорђе Костић, Славко Стајић, Стева Радовановић и Богдан Лалошевић.

Бр. 1

Старешина др Милутин Тањурџић поздравља присутне чланове и позива их да се у смислу члана 14. Друштвених правила конституишу.

ad 1

Буду изабрани: за вођу брат Јоца Гргуоров, за тајника Богдан Лалошевић, за благајника Љубомир Кораћ који се истих дужности примају.

Закључено и њошћисано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и др Милуџин Тањурџић (старешина)

Српски Соко у Митровици (Србија, 24. маја/6. јуна 1919.)

Српски Соко у Митровици одржао је своју главну скупштину у недељу 1. јуна о. г. Скупштина је била добро посећена. Сви извештаји управе пажљиво су саслушани и примљени на повољно знање. У управу друштвену изабрани су: Старешина Др. Милутин Тањурџић, заменик старешине: Никола Трифуновић, тајник: Богдан Лалошевић, благајник: Љубомир Кораћ, вођа: Јоца Гргуров, заменик вође: Славко Стајић. Одборници: Јован Удицки, Тоша Вучковић, Милан Јанковић, Стева Коларовић, Ђорђе П. Костић, Влада Радовановић, заменици: Стеван Радовановић, Сава Вукић, Јован Терзић. Ревизори рачуна: Јован Станишић, Паја Петровић, Лука Бајић.

На крају скупштине изговорио је старешина врло леп смишљен говор захваливши се скупштини на поверењу уз обећање, да ће уложити своју снагу и способност на процват сокола. Затим је у главним потезима говорио о задаћи сокола у данашњем добу и о дужностима свакога појединца у соколском друштву. Говор старешине био је пропраћен од стране присутних са бурним и одушевљеним поздравом „здрво“!

Записник 2.редовне седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 10. јуна 1919.

Присутни: Старешина др Милутин Тањурџић, Никола Трифуновић, зам. старешине, Јоца Гргуров, вођа, Љубомир Кораћ, благајник, Милан Јанковић, Јован Удицки, Стеван Коларовић, Ћорђе Костић, Славко Стајић, Стева Радовановић, одборници и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 2 - ad 2

Старешина отвара седницу и позива тајника да извести чланове овога одбора о текућим предметима Српског Сокола. Тајник изјављује да је позив за јавну вежбу у Раваници већ одштампан у листу „Србија“, међутим је стигло писмо од председника секције за израду програма видовданске прославе где се позива управа Сокола да од свога програма одустане, односно да га смањи јер је по свом обиму врло дугачак тако да не може ући у оквир програма који је иста секција предвидела и већ израдила.

Након прочитаног писма буде закључено да се са члановима секције за израду програма ставимо у споразум и да им се изађе у сусрет колико год је могуће, али да интереси Сокола не буду повређени. У ту сврху изашаље се брат Стева Коларовић да преговара са члановима секције у Руми.

Бр. 3

У предмету јавне вежбе у Митровици, друштвени вођа предлаже да се иста одржи 15. о. м. у недељу, без војне музике. Када никако не можемо да добијемо војну музику, Старешина и заменик старешине изјављују да ће још једном покушати њих двојица лично отићи у Београд, о свом трошку, и молити за долазак војне музике, те ако ни у том случају не добијемо музику, да тек онда одржимо јавну вежбу 22. јуна

ad 3

Предлог старешине и зам. старешине усваја се једногласно.

Бр. 4

Пријављују се за потпомажуће чланове Српског Сокола: Ђорђе Бошковић, Милован Перић и Спаса Петронијевић.

ad 4

Примају се једногласно.

Бр. 5

Вођа пријављује ове чланове: Ђорђа Вукашиновића, Цветина Петаковића, Живка Степановића, Стевана Црнојакића и Божу Путуцкију.

ad 5

Примају се за извршујуће чланове.

Закључено и ѿошћисано ог:

Боїдан Лалошевић (шїајник) и др Милушїин Тањурцић (сїарешина)

Записник 3. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 18. јуна 1919.

Присутни: Старешина др Милутин Тањурџић, Љубомир Кораћ, Јоца Гргуоров, Милан Јанковић, Јован Удицки, Стеван Коларовић, Салвко Стајић, Јован Перић, Влада Радовановић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 6

Старешина отвара седницу и ставља члановима одбора до знања да је заједнички са замеником старешине испословао у Београду да нам дође музика Српске Краљевске гарде на дан нашега јавнога часа који ће бити 22. јуна о. г. Трошкови за музику неће бити велики, јер ће нам поменута музика учествовати на јавном часу, а увече приредити концерт и за то не тражи никакве новчане награде. Предлаже да се одмах приступи припремању за све што је потребно око јавнога часа.

ad 6

Изјава старешине узима се на повољно знање, те се је одмах поделио посао међу чланове одбора ради припрема за јаван час.

Бр. 7

Тајник чита писмо Тоше Вучковића, члана Управног одбора, у коме се захваљује на чланству Управног одбора. Уз писмо прикључен је и један члански лист друштва за подизање Српског просветног дома у Митровици.

ad 7

Оставка Тоше Вучковића узима се на знање, па ће се на место његово позвати у седнице један од двојице заменика чланова Управног одбора. Члански лист буде предан благајнику Љубомиру Кораћу.

Закључено и њошћисано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и др Милушин Тањурџић (старешина)

Музика краљеве гарде у Митровици *(Србија, 5.(18.) април 1919.)*

На заузимање митровачког Српског Сокола дошла је у Митровицу музика краљеве гарде са њеним капелником, нашим познатим, омиљеним Сташом Биничким. Данас ће соколи у променади приредити јавну вежбу, уз суделовање музике, а увече ће музика давати концерат у просторијама хотела Ковач. Ово је за Митровицу један управо редак и свечан дан. С правом претпостављамо, да неће изостати нико, ни мало ни велико, да својим човеком не посведочи нашу љубав према музици нашег узвишеног краљевског двора и њеног уваженог капелника.

Са соколске забаве *(Србија, 12. (25.) јун 1919.)*

Прошла недеља била је за Митровчане дан правог уживања. Српски Соко је приредио уз суделовање музике краљеве гарде јавну вежбу у градском шеталишту. И вежбе соколске и топли звуци музике и свест, да је сад све то наше, да не морамо да се сваки час осврћемо, не слуша ли нас какав аустријски детектив, и радост, над испуњеном заветном мисли Србиновом – све се то свило у један дивни акорд веселја и радости. Кад су наши млади соколи уз громке звуке: „Хеј трубачу“, ступали на вежбалиште, многе су очи засузиле. То су биле сузе радосне. Али, али.... и овог пута изосташе неке од т. зв. „бољих“ кућа српских из Митровице. Не видесмо их на забави певачког друштва, изостадоше са предавања г-ђе Др. Милошевића о бугарским зверствима, па не дођоше да први пут у слободној Митровици чују музику краљеве гарде и да уживају у омладини својој. Боже мој! Кад Аустријанци приређиваху забаве: по читав дан уочи забаве само су се тоалете дотеривале. Да али оно је нешто друго! То је *feine Gesellschaft*.

Изгледа, да ово саботирање српских забава и није ништа друго до туга за лакованим чизмама нечијим. А зли језици говоре, да је тога дана Кино давао ванредно занимљив филм. Ко зна? Главно је да омладина памти. Оволико за сада паушално. Други пут ће дотични имати да се на овом месту сусретну са својим поштованим именима.

Записник 4. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 2. јула 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, чланови одбора: Љубомир Кораћ, Јоца Гргуров, Јован Удицки, Славко Стајић, Ђорђе Костић, Стеван Радовановић и Богдан Лалошевић.

Бр. 8

Старешина оствара седницу те ставља члановима одбора на знање да ће 3. јула о. г. пропутovati кроз Мачванску Митровицу наш регент и наследник престола Александар. Пошто грађани Мачванске Митровице спремају дочек за високог госта, позвали су и наш „Соко“ да при дочеку учествује те позива чланове одбора да се изјасне како и на који начин да учествујемо са члановима.

ad 8

Закључено је једногласно да сви чланови у свечаном оделу присуствују код дочека и да одржавају ред у грађанству. У име сокола нека га поздрави старешина. Скуп ће бити пред Соколаном у 2 сата после подне, заједно са Хрватским Соколом.

Закључено и њописано од:

Бојдан Лалошевић (џајник) и др Милуџин Тањурџић (сџарешина)

Са дочека Њ. Кр. В. престолонаследника Александра (Србија, 26. јуна/9. јул 1919.)

Беше заказан дан 20. јуна (3. јула) 1919. у Сремској Митровици за дочек омиљеног и славом овенчаног ослободиоца васколиког српског народа и уједињених свих јужних Словена престолонаследника Александра, дичног сина славног оца Краља Петра I између 16 и 17 сати по подне.

Људи потрчаше да набаве пропуснице за прелаз преко Саве, од скоро уништене границе, силом постављене по аустро-мађарским цесарима између рођених синова једног те истог народа, но имајмо на уму, да ће и то ускоро престати и прелаз ће бити сасвим слободан.

Циљ његова доласка беше да види беду и невољу потомака оних див јунака и бесмртних мученика који 1912. као један човек кликнуше снажно као гром: Или свеопће ослобођење и уједињење или пропаст нека је свима! Дошао је, да се својим очима увери и својом душом и разумом омери – како тешка оптужба пада на толико културног душмана – како се Немци радо хвастају – за толика некултурна, барбарска дела, која починише Немци за трогодишњег борављења и газдовања у Србији.

А ми? Окитисмо се свилом и кадифом и одосмо у паради са цилиндрима, перушкама, оптерећени накитима и дукатима – каква иронија? Један доказ несхваћања постојећих прилика.

Пропуснице су се давале корпорацијама сасвим исправно, па онда још појединим изабраницима и миљеницима. Корпорације, место да позваше све своје сучланове, да буде личанственији и импозантнији дочек, оне одабраше саме функционаре и то дикоје одабранике, ратне милионере и неке од местне елите. И опет један доказ неразумевања ствари.

Приспеле су у српску Митровицу корпорације: Мајка Југовића: ратарско певачко друштво под срп. барјаком; Соколи Срба и

Хрвати, сваки под својом заставом на челу са својим старешином др. Тањурџићем: судбени сто, кот. Суд. Котарска област, градско поглаварство са заступством, порезни уред, српско певачко друштво и хрватско певачко друштво „Нада“, занатлијско певачко друштво и друштво за заштиту херцеговачке деце, те сила младежи и осталог народа са обе стране Саве са школском младежи и учитељством, свештенством свију вероисповести итд. итд. Око 16 сати по подне, почеше аранжери да размештају свет око трибине, која је била смештена пред царинаром. На балкону, био је разастрт ћилим са српским грбом и двоглавим белим орлом. Укусна израда, а подијум био је застрт са разним старим ћилимовима. А где су они ћилимови што сакривени леже по митровачким креветима, по Немцима упљачкани и у Митровици буд зашто продани?!

Око подијума постројена буду домаћа школска деца: преко од њих наша школска деца с учитељством: западно постројише соколи шпалир, куда ће престолонаследник до подијума доћи и држаху кордон; са источне свештенство и остале корпорације са слободним светом; на боку са северне стране постројише се српска певачка друштва, а до њих „Нада“. Хрв. пев. друштво, а пред њима до Саве два огромна стуба зеленилом увита поврх којих лепршаху се српске заставе. Ред подржаваху соколи и помагаху главном аранжеру г. Сави Марковићу, медицинару и г. мајору Драгутиновићу и среском писару Николићу.

Око 18 сати и 15 минута груну киша као из кабла. Свет се растури по околним провизорним гостионама и рушевинама, а око 19 сати огласи пуцањ топа долазак јунака са ослобођеног Косова, освећене Сливнице. О, звоните звона, кликтајте пушке, отворите врата и срца своја, проспите цвеће суза, уздаха, подајте срцу и речи маха, јер се враћа победник света и јунак са Кајмакчалана.

Г. Сава Марковић представља Милоша Алексијевића, председника општине српске Митровице, овај му однаша лебац и со и пожели му добродошлицу у име месних грађана затим г. Сима га поздрави овако: Ваше Краљевско Височанство!

Преусхићено Вашом високом пажњом, грађанство овог места дубоко је захвално у својој поданичкој верности Вашем драгом доласку. Ово је први пут, да у ово место долази владар и тиме се пружа овдашњем грађанству једно од највећих задовољстава, да у својој средини види и поздрави свог омиљеног и узвишеног владара. Захвалност је у толико већа, што се грађанству пружа прилика и могућност, да се може слободно приближити своме ослободиоцу и искрено и без устезања рећи све што га боли с пуно вере да ће Ваше Височанство хтети и умети разумети.

Преостале удовице, мајке и сирочад још не побусаних гробова палих јунака за ослобођење и уједињење народно по балканским пољима и кршевима албанским као и учесници у стварању и ослобођењу наше домовине, дајући израза своје љубави и верности према Вашем Краљу. Височанству, моле да га својим моћним гласом заштити пред неправедним насртајем свих и свакога, оправдане тежње наше, да у новом добу осетимо нови и лепши живот и ублажи боле душе и тела измученог татарском најездом непријатељских хорда. Нека би наш вапај потресао срца оних у чиијим рукама лежи васкрснуће и обновљење наше! У пуном уверењу, да ће Ваше Кр. Височанство својим владалчким ауторитетом и доказаном љубављу према своме народу, што је до сада небројено пута и доказао, издејствовати: да се овоме месту као најоштећенијем од непријатеља – зашта су нам сведоци ове рушевине и окупљена браћа из Срем Митровице која увеличавајући овај срдачни доказ манифестују своје осећаје – као и поплавом предпоследњих дана, ствара могућност овом народу, да добије нуждан кров над главом и привредно да се обнови и подигне.

У име грађанства кличем: Да живи Њ. В. Краљ Петар Први; живео; да живи наш ослободиоц Њ. Кр. В. престолонаследник Александар, Живео! Да живи краљевски дом. Добро нам дошао!

Киша све јаче пљушти!

На то престолонаследник одговара. Радостан сам, што сам посетио овај крај и ово место. Усхићен сам срдачним дочеком.

Захвалите у моје име свима и саопштите им мој срдачан поздрав.

Затим га је поздравио градски начелник Срем. Митровице г. Николиш и позвао га да посети и нашу Митровицу. А он му добаца: Желите ли одмах сад?

Регент се разбирао за економско стање народа; за усеве, стоку и начин живота.

Затим му приступи Милева М. Марковић, ученица основне школе, пружи му киту цвећа и рече: Радосни што сте нам повратили наше очеве. Примите ово цвеће у знак наше захвалности. Па се заплака.

Киша све већма лије.

Приступи ученик III разреда Иван Спасојевић и рече: Ваше Краљевско Височанство! Сретни у нашој лепој и слободној отаџбини, предјући ово цвеће у име Српчади овога места нашем ослободиоцу кличем: Живо наш Краљ Петар Први и престолонаследник Александар. Затим су српска певачка друштва отпевали химу, те хрв. пев. друштво Нада Лепа наша домовино.

На то је Катица Вукчевић из Митровице одекламовала једну песму Удицкову и предала му цвеће у име наше деце, а он ју је пољубио.

Киша непрестано лије као што је Богу воља, а он са пратњом седе у аутомобил и оде да походи једног српског одличног ратника инвалида, капетана Миту Војновића, који се налазио у кући гђе удове Милеве Јовичић. После кратке посете и познанства са гостима гђе домаћице срете чланицу ратарског певачког друштва Катуну Пулијар из Митровице. Он је ослови: Како је млада Српкњицие? Је ли вам друштво велико, јесте ли организовани? Она му одговори: јесмо Вшае Кр. Височанство, још пре рата. С Богом до скоро виђења у Срем. Митровици.

Изиђоше после виђења са капетаном Митом, његовом породицом и гостима и пође за Салаш, ту га поздрави старешина соколски др М. Тањурџић у име српског и хрватског сокола и том се приликом престолонаследник врло симпатично изразио

о соколима и нагласио: да он врло воли соколску установу затим рече – жалим што не бех ономад дома када бесте у Београду, но даће Бог прилике те ћемо се ускоро видети! Остајте поздрављени с Богом!

Затим поче киша јењавати, а соколи и младеж без обзира на блато, изобилља даваше одушке своје душевном расположењу и раздраганости.

У пратњи регентовој били су: министар др. Нинчић, подринског округа деловођа Љуба Вуловић, сремски велики жупан др Милан Костић, управитељ града Београда Коста Туцаковић и његов ађутант. Нека овај пут уроди са диком по народ!

Записник 5. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 11. јула 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Никола Трифуновић, Љубомир Кораћ, Јоца Гргуров, Славко Стајић, Ћрође Костић, Јован Удицки, Милан Јанковић, Влада Радовановић, Стева Радованоић и Богдан Лалошевић.

Бр. 9

Старешина позива чланове да се договоре о прослави имендана Њ. Величанства Краља Петра I.

ad 9

Закључено је да се сви чланови искупе ујутру у пола 8 сати у Соколани, одакле ће се ићи у све цркве под друштвеном заставом и присуствовати на благодарењу. Код српске цркве да се удружимо са члановима братског Хрватског Сокола и да с њима заједнички присуствујемо на богослужењима.

Истота дана после подне у градској башти (променади) да се наступи са простим вежбама, а вежбе на справама да радимо заједнички са братским Хрватским Соколом. Соколски подмладак исто да иступи са простим вежбама и пирамидама.

Бр. 10

На дневном реду је реферат делегата на Соколском Сабору Срба, Хрвата и Словенаца. наш соко заступали су старешина др Милутин Тањурџић и тајник Богдан Лалошевић, те о закључку Сабора да се је прихватило уједињење свих Сокола у један јединствени Соко без племенске ознаке, реферише старешина др Тањурџић.

На упит чланова Одбора како се има спровести ово уједињење овде у Митровици, изјављује старешина да Сабор о томе није изрекао, односно донео свој закључак, једино је уредио рок до када се има провести уједињење и тај рок је 29. 12. 1919.

Које соколско друштво и надаље после тога рока остане под именом племенске ознаке, то друштво неће бити члан Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца. Седиште Соколског Савеза Срба, Хрвата и Словенаца одређено је да буде у Љубљани на првих пет година и по томе ће се одредити на идућем соколском сабору да буде Београд или Загреб, опет са трајањем од 5 година. Надаље је напоменуто да ће сада соколи сви имати јединствену униформу, јединствену команду и једну заставу која је плаво-бело-црвена као и државна застрада што је.

О детаљима о закључцима Сабора имаће прилике сви чланови из „Соколског гласника“ да се упознају.

ad 10.

Извештај старешине узима се на знање с тим да се уједињењу са братским Хрватским Соолом има приступити доцније, док у томе погледу добијемо обавештења од наше жупе и док и остали соколи приступе уједињењу, а дотле ставља се на срце сваком члану овога одбора да код извршујућих чланова обавештавањем учине да нас уједињење не нађе неспремне.

Бр. 11

Старешина изјављује да је приликом посете Њ. Височанства Регента Александра у Мачванској Митровици поздравио високог госта у име Српског и Хрватског Сокола, те да се је том приликом Његово Височанство и веома срдечно са пуно симпатија интересовало о соколима што нам служи на велику дику и понос.

ad 11

Изјава старешине уз клицање „Живео наш Регент Александар“ узима се на повољно знање.

Бр. 12

Тајник изјављује да друштвени вођа не долази у Соколану на вежбе, те услед тога пати сам рад нашега Сокола, те моли чланове одбора да учине од своје стране потребне кораке да би рад Сокола могао без запреке напредовати.

ad 12

Закључено је да и вођа писмено позове на вршење своје дужности.

Бр. 13

Пригодом доласка Њ. Височанства Регента, десио се је врло немио случај. Чланови Сокола Богдан Богуновић и Богољуб Стојановић заборавише на свој соколски понос те су у пијаном стању, под соколском заставом, употребљавали саблажњиве речи пред сакупљеним народом, тако да је барјактар Хрватског Сокола морао са заставом својом иступити из реда Сокола и прикључити се у друштво певачког друштва „Нада“.

ad 13

Једногласно буде закључно да се Богдан Богуновић и Богољуб Стојановић искључе јавно из друштва на шест месеци, а по томе моћи ће бити примљени тек након поднешене молбе овоме Одбору који ће решити њину молбу према томе ако су се поправили.

Бр. 14

Члан одбора Ђорђе Костић реферише о Видовданској јавној вежби која је одржана у Раваници. Вежбе су извођене добро али дисциплина изван вежби била је врло лабава услед нехата друштвеног вође.

ad 14

Узима се на знање с тим да се друштвени вођа упозори на штетне последице оваквога пренебрегавања дужности.

Бр. 15

Чита се писмо члана одборника Стевана Коларовића у којем се захваљује на чланству у одбору и уједно иступа из друштва „Соко“.

ad 15

Закључено је ову оставку не примити него се има позвати Степа Коларовић да образложи свој иступ јер овај одбор знајући агилност

члана Коларовића настојаће да му се даде задовољштина те ће свом својом енергијом казнити кривца, а Стева Коларовић има се и надаље у седнице позивати.

Бр. 16 – ad 16

На предлог Славка Стајића у предмету приређивања излета у Инђију буде закључено да тајник Богдан Лалошевић и Славко Стајић иду у Инђију и да уговоре са тамишњим братским Српским Соколом могућност посете у Инђију, и за тим да иду и у Шабац у истој мисији.

Закључено и њошписано од:

Бојдан Лалошевић (шајник) и др Милушин Тањурџић (сџарешина)

Прослава Видов-дана *(Србија, 19. јуна/2. јула 1919.)*

У целој нашој краљевини прослављен је народни празник Видовдан на свечан начин. Нарочито је прослава у Загребу и Сарајеву сјајно испала. Аранжман у Раваници није задовољио очекивање, али је за то интимно и искрено весеље народа надокнадило оно, што су приређивачи пропустили. Нарочито овде напомињемо да соколска тачка, која је требала да буде једна од најзанимљивијих, није ивођена према раније утврђеном програму, - кривицом приређивачког одбора. Као изасланик краљеве владе у Раваници био је г. генерал Хаџић, министар војске.

Са Соколског Сабора у Новом Саду *(Србија, 20. јул 1919.)*

Као што ће читаоцима бити познато, састао се је на Видовдан, у Новом Саду, први Соколски Сабор Срба, Хрвата и Словенаца. Није ми намера да износим течај и рад Сабора, јер су они, који ствар занима, могли то већ да сазнаду из новосадских новина, већ би хтео да у крупним потезима, у колико то допушта оквир једног политичког листа, изнесем лична разматрања и рефлексии са Сабора.

Замисао Саборске канцеларије је била, да се прва соколска конституанта одржи у Београду, али се услед техничких запрека одустало од тога и изабран је Нови Сад. Ова лепа варош, окићена тробојницама, која је пре годину дана имала присилан мађарски карактер, била је сведоком подмлађене физичке снаге једног народа који је устао, да каже своју реч, и да покаже свој рад. Некадашња српска Атина не могући то више бити, претворила се, макар на неколико дана, у Шпарту. Преко хиљаду Соколова – Срба,

Хрвата и Словенаца, - јаких мишица и воље, сјатили се баш на Видовдан на дан који је био симбол наших национланих аспирација, а сада дан реализоване наше заветне мисли, да изврше нову организацију и добију нову ориентацију за свој будући рад. Ови дани у Новом Саду били су спонтана манифестација нашег политичког уједињења, али и манифестација духа новог времена, кога Соколи предсказују.

На политичарима је, да изграђују државу, а ми Соколи, преинусмо, да изградимо друштво према новим приликама. Ово је, по нашем мишљењу, примарно, јер без срећеног друштва нема ни срећене државе. Соколство улази у нов живот, живот чије се перспективе, ако баш не виде а оно барем наслућују. Тај живот треба по замисли Соколској, да буде здрав, бујан величајан – физички и морално. Зато је нуждан препород нашег друштва, не изменом елемената, већ сабирањем моралних и етичких сила, које леже у народу нероганизоване, и да се тако организоване, упуте сталној и заједничкој мети. Другим речима, задаћа Соколства је: организација духа путем дисциплине и рада.

У народу лежи велико благо, само раштркано и превучено плеснивошћу: треба га сакупити и очистити. А ко је позванији да предузима ту тешку али и часну задаћу од Сокола, и то баш подмладак соколски, који ће да буде активан национални и социјални радник. Овај рат је показао колико је моралног капитала лежало у српском народу, колико врлина и честитости је било скривено и под господским капутом и сељачким гуњем, и тек један страشان рат је морао доћи да покрене то благо, да га изнесе на светлост, где заблиста невиђеним сјајем. Али ми нећемо да показујемо нашу снагу само у великим несрећама, него и у мирном добу: не само на бојним пољанама, где се херојски мре, већ и на њиви народне просвете и културе, која је остала запарложена, услед тога што смо су снагу морали да трошимо на отпор против зуђим држ. властима, и нећемо да нашу снагу трошимо у јаловим племенским борбама, већ напротив, да уједињеном снагом свих

честитих елемената сва три племена ступимо у борбу против заједничком непријатељу нашег друштва: алкохолу, непросвећености, хрђавим обичајима и. т. д.

Да се то може извршити било је нужно, да се пре свега Соколство уједини и да организује свој рад на широј основи, да обухвати цео наш народ, јавни и приватни. Не може нико водити реч о јавном животу, ако није исправан у приватном, као што је то код нас често бивало, јер Соколи мисле да је морал само један и да се не може делити на јавни и приватни. Соколство треба, дакле, да унесе, поред оне организације духа још и нове и свеже мисли у све слојеве друштва, да га на тај начин изједначи, упрости, јер Соколство је, у првом реду, демократска установа.

Ове мисли су биле она унутрашња сила, која је владала у Сабору и оне су добиле свој конкретан изражај у Уставу и предлозима Одбора, који су са малим изменама, једнодушно примљени. Тако је акламацијом примљен предлог за уједињење свих Сокола Срба, Хрвата и Словенаца. У сваком месту може бити само један Соко, без племенске ознаке. Соколска друштва чине жупу, а оне опет Савез, који се зове Соколски Савез Срба, Хрвата и Словенаца.

Ово уједињење је само једна логична конзеквенција нашег државног и политичког уједињења. Политичко јединство међутим, може бити само формално, спољашње, али такво јединство без унутрашњег осведочења мало вреди. Ми смо имали пример у Угарској, па донекле и Хрватској, где су учени професори измислили теорију о политичком народу „мађарском“ и „хрватском“ и у тим политичким народима требали су остали народи да изгубе свој индивидуалитет, као просте „народности“. Било је јасно, да су ове теорије наручене за властодршце, зато је и то јединство било присилно и привидно, само на паприу и у угријаним главама шовена, а без унутарњег осведочења, које једино има снагу асоцијације идеја, асимилације хетерогених елемената. Мало пре речене теорије требале су властодршцима, да научно оправдају хегемонију једног народа над другим.

Једино код питања назива Соколског Гласника појавила се у Сабору једна струја на хрватској и словеначкој страни, која је предлагала југословенско име, а не како је Одбор предложио Сок. Гласник Срба, Хрвата и Словенаца, и као што је, после дуже живахне дебате примљено. Наравно, да су Срби били противни југословенском имену, а и неки Хрвати и Словенци и то баш они који нешто вреде у Соколству. Зато сам и приметио, да се ово питање не би смело решавати већином гласова, већ тежином разлога и протузлога. Овде ми је пао на памет једн духовит афоризам, који се односи на гласовање по свкупштинама, а који вели, да гласове не би требало збрајати већ мерити, пошто и нуле дају бројкама већу вредност.

Из основа се мења однос Сокола према држави. Док је Соколство у бившој Аустро-Угарској било непријатељ државе (и обратно), данас је оно један од главних ступова државе. И ради лакше сарадње са државом добија Соколство своја званична одељења у министарству војном, просвете и здравља.

Као што се види, ново Соколство има и нове задаће. Оно, не као до сад што је било једна национално политичка установа, са прикривеном задаћом, да чува и шири народну свест, има данас, јер живимо у својој и слободној држави, има више социјалну и културну задаћу. Борба против алкохолизма, непросвећености, чување врлина и честитости, то су циљеви Соколства. Телесно вежбање, забаве, слетови, само су средства за ове циљеве. И уједињено Соколство са овим високим моралним циљевима улази од Нове Године 1920. у нову епоху, која се овим ратом отворила не само нашем, већ целом човечанству, улази у дубоком осведочењу, да ће на својим крилима моћи попети наш морал и националну етику толико, да узмогнемо понети наш део човечанских дужности и да тако постанемо достојни савезници западним демократијама на културном пољу, онако, како су им били српска војска и српски државници достојан савезник на војничком и дипломатском.

Др. М. Тањурџић.

Мишровачки Српски Соко непосредно по избору др Милутина Тањурџића за сјарешину

Мишровачки хрвајски соко

*Насловна сїрана Правила миїрвачкї
Хрвайської сокола 1905.*

Печай Хрвайської сокола у Миїровици

1872
Правила

1807

Правила
Срѣдскої Сокола Мѣровица
и Мѣровицкаго

§ 1.

Клубъ

Созданъ въ годъ, Срѣдско-Колѣ, въ числѣ
членовъ Мѣровицкаго

§ 2.

Клубъ

Клубъ прѣдставляетъ себѣ въ Мѣровицкѣ
мѣровицкаго и срѣдско-колѣ

§ 3.

Клубъ въ срѣдско-колѣ

Клубъ въ Мѣровицкѣ

1) Мѣровицкаго Клуба и срѣдско-колѣ

2) Мѣровицкаго Клуба и срѣдско-колѣ

Клубъ въ Мѣровицкѣ и срѣдско-колѣ
составляетъ себѣ въ Мѣровицкѣ

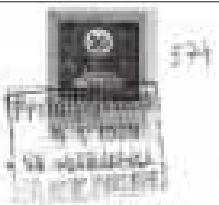
3) Мѣровицкаго Клуба и срѣдско-колѣ

4) Мѣровицкаго Клуба и срѣдско-колѣ

5) Мѣровицкаго Клуба и срѣдско-колѣ

Правила Срѣдскої Сокола Мѣровица, 1905.

1729/1908

ПРАВИЛА

УСТАВА СРБИЈЕ 1908 - ПРАВИЛА ПИСМА - ЗА НАСТАВНИКЕ
у Школима.

Ч. 1. ОД Ч. УСТАВА.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 2. Ч. 1.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 3. Ч. 1.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 4. Ч. 1.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 5. Ч. 1.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 6. Ч. 1. Ч. 2.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

Ч. 7.

Уставом се одређује да свако државно дете има право да
у школи учи бесплатно док не дође до старости
18 година.

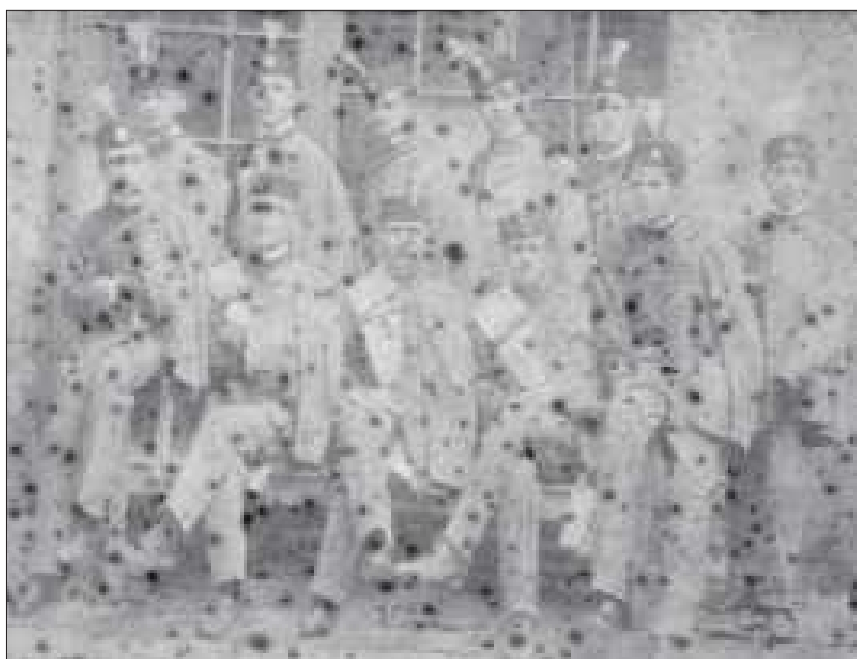
Прва сѝрана Правила Жује Јелачице

Пошврда о члансџву Срџској Сокола на име Пађе Марјанској, 1909.

Српски Соко на Сави, новембар 1918.

Српски соко љролеће 1919.

Српски Соко 1919.

*Рејенџ Александар у Срему 1919. др Милан Косџић, Велики Жуйан,
Рејенџ Александар, Војвода Пејшар Бојовић*

Жуџа Јелачићева, Митровица

Бојдан Лалошевић са Подмлајком Српској Сокола

Са слейџа 1920.

*Печатї Срїскої Сокола у Мишровици
са ѿшїисом старешине Љубивоја Сїојшића*

Нема више Срїскої Сокола

Од Српској сокола до Сокола у Мишровици, промена настала 1920.

Чланска картица мишровачкој Српској сокола, на име Миливој Виловски, 1908.

*Чланска карта Соколског друштва у Митровици,
1922. на име Сиварешине Ђоке Малешкића*

Предњачки збор Српског Сокола

Записник 6. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржаног 21. јула 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Љубомир Кораћ, Јован Удицки, Стеван Радовановић, Славко Стајић, Влада Радовановић, Ђорђе П. Костић, Јован Терзић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 17

Благајник Љубомир Кораћ изјављује да је приликом учествовања нашега друштва на Иван-данском излету било трошка 200 круна, за јагње које је било приређено за извршујуће чланове Сокола. Још је чист приход од излета и цео лист предан одбору за подизање Српског Дома у Митровици. Надаље издано је за украс барјака и за тробојницу барјактару 200 круна.

ad 17

Узима се на знање.

Бр. 18

Тајник Богдан Лалошевић извештава Одбор да је са члановима школског соколског подмлатка приредио већ три излета у Србију у околицу Митровице. Предлаже да недељом приреде и одрасли чланови овакове излете, нарочито у Србију, да се тамошња наша браћа упознају на тај начин са соколима и са соколским радом.

ad 18

Узима се на знање и предлог се усваја једногласно, те се поверава члану Славку Стајићу да се споразуме у Србији у селу Ноћајски Салаш да тамо приредимо један излет са вежбом. Приступ на ову вежбу да буде бесплатан.

Бр. 19

Тајник извештава о путовању у Инђију ради приређивања јавне вежбе. За сада још није погодио време да се иде, али тамошњи Одбор

Српског Сокола у принципу прихватио је предлог нашега Одбора те ће нас позвати на јесен када прилике буду повољније него што су моментално сада у Инђији.

ad 19

Извештај тајника узима се на знање.

Старешина затвара седницу, пошто је Јавни ред исцрпњен.

Закључено и њошисано од:

Бојдан Лалошевић (шајник) и др Милушин Тањурџић (старешина)

Записник 7. седница Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 8. августа 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурчић, Никола Трифунчић, Ђорђе П. Костић, Славко Стајић, Влада Радовановић, Стева Радовановић, Јован Удицки и Богдан Лалошевић.

Бр. 20

Тајник изјављује да су справе које су у јануару 1919. уступили на посуду Српском Соколу у Гргуевцима (види бр. 2 из 1919, 1. седница) сада уступљене Српском Соколу у Шид до јесени о.г. пошто су сви чланови дали свој пристанак на то, потврдивши то својим потписима на молби Сокола из Шида која је 25. јуна послата свим члановима овога Одбора.

ad 20

Узима се на знање.

Бр. 21

Брат Славко Стајић предлаже да се иде у Винковце у сврху договора о могућности приређивања јавнога часа.

ad 21

Предлог се усваја те се испошиљу чланови одбора Богдан Лалошевић и Ђорђе П. Костић да уговоре са тамошњим соколима да ли је могуће приредити у Винковцима јавни час.

Закључено и њошћисано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и др Милушин Тањурчић (старешина)

Записник 8. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 29. септембра 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Јован Удицки, Славко Стајић, Ђорђе П. Костић и Богдан Лалошевић.

Бр. 22

Тајник Богдан Лалошевић поднаша извештај о успеху излета нашега Српског Сокола у Шабац. Изјављује да је изглет у главном успео. Вежбе су рађене на опће задовољство, а и материјални успех је задовољавајући. Чист приход изнаша 3200 круна од тога половина је уступљена Одбору за оснивање Српског Сокола у Шапцу, а половина у износу 1600 круна предата је благајнику нашега Српског Сокола, те је унета у друштвену благајну.

ad 22

Извештај тајника узима се на знање.

Бр. 23

Тајник Богдан Лалошевић изнаша у главним потезима стање које је наступило у нашем Српском Соколу. Изјављује да је дисциплина, услед тога што нам вођа не долази у Соколану веома ослабила те чланови раде сами што хоће, не респектују никога.

Садањи заменик вође Славко Стајић водио је чланове сокола у Шид и тамо приредио јаван час без да је овај одобр о томе што знао. У предњачком збору нема једнодушности. Жали се овом одбору на Славка Стајића који пред члановима јавно опонира и омлаоважава настојање његово када је хтео да се закључци овога одбора одрже на снази. На вођа пример о бившем члану овога сокола Богдану Богуновићу, који је у седници од 11. јула о. г. искључен из чланства на 6 месеци (види бр. 13 из 1919). Поред свега настојања тајника да исти искључени члан не може иступити као Соко са осталим члановима Српског Сокола на излету у Шабац, Славко Стајић га је ипак повео на своју одговорност.

Поред овакових несугласица не може Српски Соко ништа радити. Моли овај Одбор да учни од своје стране да се оваково несносно стање поправи.

ad 23

Одбор узима на знање изјаву тајника осим Славка Стајића који хтеде напустити седницу и захвалити се на чланству али на настојање осталих, остао је на своме месту. Одбор искључује да се досадањи вођа категорички позове на дужност и ако исти не дође да се бира на његово место нов вођа и док овакво стање постоји да соколи не вежбају у Соколани без вође.

Бр. 24

Старешина предлаже да дужности вође узме на себе тајник Богдан Лалошевић за време док се прилике не среде. Тајник изјављује да се те дужности не може примити ради недостатка слободног времена.

ad 24

Узима се на знање.

Закључено и пописано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и др Милушин Тањурџић (старешина)

Излет Српског Сокола у Митровици *(Србија, 11. септембар 1919.)*

Наш вредни Српски Соко, приређује данас у недељу, излет у Шабац, и тамо ће одржати концерат са соколским вежбама.

Од свих наших местних српских установа, Српски Соко најагилније врши своју родољубиву мисију и шири идеју соколства по свој околини нашој.

Он неуморно ради и стално леће по околним местима, а с овим излетом у Шабац манифестује нераздвоју везу и братство с браћом Сокоlima у Србији.

Ово је знак свести и родољубља наше омладине која је у Соколу окупљена, па кад велимо на млађима свет остаје, можемо мирне душе живети у потпуној вери, да нам Српство неће пропанути.

Скрећемо пажњу нашим Митровчанима на ову установу, да је својски подупру и помажу и свима њеним родољубивим пословима.

Здраво да сте нам Соколи наши!

Са соколског излета у Шабац *(Србија, 5. октобар 1919.)*

Наш митровачки Српски Соко приредио је у недељу 14. септембра о. г. излет у Шабац.

Тиме се може рећи да је наш Соко потпуно свестан своје задаће, јер овај излет није му први, он их је већ више имао. Сама реч излет као да Соколу само и приличи. Развијајући своја крила, он лети и лети, а соколским својим „Здраво браћо!“ дозива у своје јато омладину, узданицу народа нашег, да се очеличи снагом на којој треба наша будућност да се оснива.

„У здравом телу здрава је и душа“ програм је рада соколскога, а колико вреди здравље и тела и душа у народу, о томе није потребно говорити.

Братинство и једнакост темљи су среће и напретка народног, а соколство на томе и постоји. „Љуби свој народ изнад свега и жртвуј све што имаш на олтар домовине своје“ – главна је мисао која води Соко. А колико и колико нам данас тога треба, данас када се све ставило у службу лучне користи, ћара и себичности?

Све ово може се рећи, и потстиче наш Соко да се vine и ван свога гњезда, да на тај начин манифестује мисао о међусобном зближавању и стварању везе с осталим соколима, па да се сви скупа нађу на једној мети која има да представља снагу нашега народа.

И као што дочекује брат брата тако дочека Шабач наше митровачке Соколе. Кад стигоше у Кленак дочека их Сава, она Сава која нас је толико делила, а данас нас све од Триглава спаја.

Пролазећи преко Саве на спремљеним чамцима певало се и клицали се родољубиви узвици, који су далеко одјекивали, а таласи Саве удружили се у том слављу, као да је њима проговарала: „и ја сам с вама! И ја сам с вама!“

Овакове згоде тек јасно доказују што нам је све ослобођење донело. Сада нам мисли и осећаји налазе гласног изражаја. НЕма више оних сурових процедура, док с једне обале на другу пређеш. У потпуном смислу слободни смо и нема више зазирања и освртања.

На шабачкој обали чекала је омладина из порушенога Шапца браћу Соколе, са непорушеном братском љубављу и гостопримством. Страдања њихова и страдања наша, још су нас јаче у међусобној љубави зближила и утврдила.

И мушко и женско изједначено истим осећајима, дођоше у сусрет Соколу митровчаком.

Здраво! Добро нам дошли! Живели! - чуло се са свих страна. А зар у овом одушевљењу да се не чује песма? Зачула се силна

и громогласна наша мила и драга српска химна „Боже правде ти што спасе, од пропасти до сад нас!“ и разуме се није могло остати ни клицање Краљу Петру, Престолонаследнику и српској војсци.

Труба је Соколе поставила у ред. Све се кретало у град. Рушевине и згаришта на сваком кораку намећу се пажњи странаца који посћеују Шабац, те остављају дирљив утисак у сваком интелектуалцу. Посматрајући те рушевине и згаришта. Соколи су ступали тронуте када је у том граду ширила Аустрија културу своју. То је био њен систем владања да руши и пали и да је остала она, успела би са својом културом да створи такве рушевине и згаришта и у души нашега народа. Вели се да је XX. век, век културе и да је тај век донео до сада свету најјаче проналске. Ко гледа Шабац, мора се уверити да је тај век и век тираније коју је Аустрија тако силно неговала, али која ју је и у гроб сурвала. – Било па и прошло. Србин је и Косово претурио, претуриће и нове ране и заборавиће их, јер је постигнуто оно за чим се тежило и за чега се толике жртве дале. Достојне жртве донесоше и достојне идеале.

После подне, одржан је јавни час с успехом какав се само могао пожелети. Вредне чланце Девојачког Удружења приредише заједничку вечеру у почаст гостима при којој је брат Милутин Ристић државо здравицу нашим соколима нагласивши значај доласка њиховог у средину Шапчана и њихове омладине. У име нашега сокола, захвалио се је тајник Богдан Лалошевић на лепом и топлим пријему и братском гостопримству, у нади на скору посету бреће шабачких сокола, у њихову средину.

После вечере отпочела је играња. Све скочи на ноге лагане, оплете се диван венац омладине српске откан братском и се-стринском љубављу и коло се заталаса. У зору се разиђоше сви на починак.

Сутра дан био је растанак. Са китама цвећа и песмом испратише наше соколе уз довикивање: Здраво! До скоро виђења!

Заслуга за овај излет припада у првом реду брату: Милутину Ристићу, др. Драгомиру Туфекчићу и Илији Ранковићу, старим и опробаним соколима, који се заиста понеше српски и соколски.

А не мања заслуга припада и чланицама девојачког удружења са гђицом Божициом Јовановићевом, наставницом, које не пожалише труда да учине боравак гостима што пријатнијим.

Соколујте, Соколи!
У соколству је снага!

Митровица, 1. X 1919.
Богдан Лалошевић
учишељ

Записник 9. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 5. новембра 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Јован Удицки, Милан Јанковић, Љубомир Кораћ, Стева Радовановић Влада Радовановић, Славко Стајић, Ћорђе П. Костић, Јован Терзић и тајник Богдан Лалошевић.

Бр. 25

Чита се писмо Јоце Гргурова, друштвеног вође у коме се захвљује на части друштвеног вође с' разлога што одлази из Митровие.

ad 26

Оставка досадашњег вође Јоце Гргурова узима се на знање и усваја се.

Бр. 27

Старешина ставља на дневни ред избор друштвеног вође, те позива чланове Одбора да на основу члана 14. бирају вођу из своје средине. У главним цртама обележава важност задатка друштвеног вође, те моли чланове да приступе избору. Тајник предлаже за вођу досадашњег предњака и члана овога Одбора Стевана Радовановића.

ad 27

По саслушању говора старешине који је узет на знање предлог тајника, прихваћен је једногласно, те је према томе изабран за друштвеног вођу Стеван Радовановић који се исте дужности прима.

Бр. 28

Друштвени вођа Стева Радовановић предлаже да се у сврху обучавања предњака вежбача позове један технички добро опремљен брат Соко из Љубљане који би остао овде у Митровици 6-8 недеља и за то време да му се плати храна и стан овде у Митровици.

Записник 10. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 19. новембра 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Јован Удицки, Љубомир Кораћ, Стеван Радовановић, Славко Стајић и Богдан Лалошевић.

Бр. 29

Старешина отвара седницу и предлаже да се већ сада отпочне са држањем зимских села за чланове друштвене.

ad 29

Предлог старешине прихвата се једногласно те се заказује да се прво село искључиво само за редовне и потпомажуће чланове одржи у суботу 29. новембра у просторијама нове пиваре, са улазницом колико који члан добровољно приложи за друштвену благајну.

Бр. 30

Старешина предлаже да сваки члан овога Одобра настоји да припреми нешто што би згодно било за програм села, да на идућем састанку можемо тачно установити програм села.

ad 30

Предлог старешине усваја се једногласно.

Закључили и ѿошћисали:

Бојдан Лалошевић (шјајник) и др Милуштин Тањурџић (сшарешина)

Записник 11. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 25. новембра 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Стеван Радовановић, Славко Стајић, Љубомир Кораћ, Ђорђе П. Костић и Богдан Лалошевић.

Бр. 31

Старешина отвара седницу и позива чланове да установе програм села које се има одржати 29. новембра.

ad 31

Буде установљен следећи програм:

1. Говор о соколству, говори старешина.
2. Монолог, који ће још бити утврђен, приказује брат Миливојевић, члан друштва.
3. „Мост уздисаја“, чита Богдан Лалошевић.
4. Декламација, изводи члан Лазар Лазић.
5. Шаљива пошта и игранка.

Бр. 32

Тајник изјављује да је удовољио закључку Одбора од 5. 11. бр. 28, али до данас још одговор из Љубљане није стигао.

ad 32

Узима се на знање.

Закључено и њошписано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и Др Милушин Тањурџић (старешина)

Село Српског Сокола у Митровици *(Србија, 3. децембар 1919.)*

Српски Соко приређује данас 3. децембра у просторијама „Нове Пиваре“ код Васе Настића своје прво село са игранком на које се позивају сви извршујући и потпомажући чланови са својим породицама. Програм ће бити и поучан и забаван. Улазна цена: добровољан прилог. Почетак у 8 сати увече.

Записник 12. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 5. децембра 1919.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Никола Трифуновић, Јован Удицки, Љубомир Кораћ, Стеван Радовановић Ђорђе П. Костић, Славко Стајић и Богдан Лалошевић.

Бр. 33

Старешина отвара седницу и позива тајника и благајника да поднесу извештај овоме Одбору о моралном и материјалном успеху соколског села које је одржано 3. децембра о. г. Тајник изјављује да је село у моралном погледу врло добро успело, а то је само резултат сложнога и једнодушнога држања свих чланова. Наглашује да је говор старешине како на извршујуће и на потпомажуће чланове учинио повољан утисак што је без сумње од велике користи за све, а нарочито за извршујуће чланове сокола, јер се је говор брата старешине нарочито бавио о новом раду напредног соколства.

Затим брат Љубомир Кораћ, друштвени благајник извештава о материјалном успеху села. По гласу тога извештаја, тамо је на каси од добровољних прилога на I/II и III листи 1372 круне, од шаљиве поште 152 круне, укупно 1524 круне. Осим тога још 5 динара. Укупно издатак износи 120 круна, а чист приход 1404 круне и 5 динара.

ad 33

Извештај тајника и благајника узима се на повољно мњење а уједно се констатује да је међу убраним новцима било 390 круна немаркираних.

Бр. 34 – ad 34

На предлог тајника буде једногласно закључено да се Српској трговачкој омладини у Митровици изрази писмена захвалност ради тога што су нам допустили инструменте за свирање на селу, а уједно и да им се пошаље 200 круна, добровољног прилога у сврху држања њине вечерње школе.

Бр. 35

Друштвени вођа, брат Стеван Радовановић предлаже да се овде у Митровици покрене акција за подизање споменика Њ. Величанству Краљу Петру Првом. Као најзгодније место за споменик предлаже место у средини градског парка (Филиповићевог шеталишта).

ad 35

Предлог Стевана Радовановића усваја се, те се има одмах умолити градско поглаварство у Митровици да поменуто земљиште уступи у горњу сврху а овај Одбор ће о својој намени обавестити у своје време све културно-просветне установе у месту, те ће се образовати један шири одбора за подизање споменика Њ. Величанству Краљу Петру Првом који ће прикупљати новац за горе наведену сврху.

Бр. 36

Вођа друштвени Стеван Радовановић предлаже да се у корист подизања споменика Краљу Петру Првом приреди јавна вежба у просторијама „Хотела Ковач“. Изјављује да су чланови спремни да изађу на јавној вежби са простим вежбама и то само предњачки збор, затим неколицина бољих вежбача на разбоју и вратилу.

ad 36

Предлог се усваја, те се одређује дан за одржавање јавне вежбе, 20. децембар о. г. На предлог старешине има се позвати др Младен Берић, професор универзитета да том приликом одржи једно предавање.

Бр. 36

Богдан Богуновић моли да се поново прими у чланство сокола.

ad 36

Пошто је рок казне истога истекао, прима се поново за члана.

Закључено и њошћисано од:

Бојдан Лалошевић (ѡајник) и др Милушћин Тањурић (сћарешина)

Забава

(Србија, 24. децембар 1919.)

„Српски Соко“ у Митровици уз суделовање брата Др. Младена Берића, професора Београдског универзитета, приређује забаву са Вежбом и Игранком у суботу 27. децембра ов. г. у просторијама Хотела Ковач.

Записник 13. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 17. јануара 1920.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Јован Удицки, Стеван Радовановић, Славко Стајић, Ђорђе П. Костић и Богдан Лалошевић, Љубомир Кораћ.

Бр. 37

Старешина изјављује да је ова седница сазвана ради договора о сазиву Главне скупштине у сврху уједињења са братским Хрватским Соколом у месту. Позива присутне да се изјасне да ли се слажу с тим да се уједињење проводи по упутству које је још Соколска свеза (Савез) из Љубљане донело. Позива Тајника да прочита упутство. По прочитању истога донет је следећи закључак:

ad 37

Да се уједињење проведе по упутству те се у ту сврху има сазвати Главна скупштина за 1. фебруар 1920. где ће се од стране овога Одбора ставити предлог Скупштини за ликвидацију друштва, а по томе да овај Управни одбор споразумно са Управним одбором братског Хрватског Сокола након ликвидације и Хрватског Сокола сазове Скупштину где ће се у заједници основати друштво „Соко“ у Митровици“ на темељу правила које је Савез устројио.

Закључено и њошписано од:

Бојдан Лалошевић (тајник) и др Милушин Тањурџић (старешина)

Записник 14. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 3. фебруара 1920.

Присутни: старешина др Милутин Тањурџић, Одбор: Никола Трифуновић, Јован Удицки, Ђорђе П. Костић, Славко Стајић и Богдан Лалошевић.

Бр. 38

Старешина отвара седницу и ставља члановима до знања да се за 1. фебруара заказана Главна скупштина није могла одржати, ради недовољног броја присутних. Присутно је било 62 члана, а у складу са правилима требало је да буде присутно већина, дакле бар 73 члана (укупан број је 144). С тога је позвана поновна Главна скупштина за 8. фебруар са истим дневним редом, која ће одлучити без обзира на број присутних.

ad 38

Узима се на знање.

Бр. 39

Тајник чита допис од Канцеларије Соколског савеза Срба, Хрвата и Словенаца. У тексту тога дописа има да се одржи овде у Митровици курс за соколска друштва из околице. Вођење техничке стране овога курса поверено је бр. Душану Трумићу, свршеном шумару, а нашем соколу. Ставља му се у дужност да писмено обавести сва овдашња соколска друштва. Рума, Ириг, Карловци, Инђија, Чортановци, Стара Пазова, Нештин, Черевећ, Голубинци, Гргуревци, Виковци, Вуковар, Даљ, Шабац, Бијељина и Брчко, и да се побрине за салу, као и за стан курсистима.

ad 39

Узима се на повољно знање, те је закључено да се за вежбање изнајми сала код Ковача за време трајања овога курса, тј. од 16. до 21. фебруара, а курсисте се имају распоредити код појединих чланова на стан. Ставља се у дужност благајнику да купи 1 кола (пола хвата) дрва

за грејање сале где ће се курс одржавати, а тајнику да одмах писмено позове поменуто братска друштва да одреде на време свога курсисту.

Бр. 40 – ad 40

На предлог тајника, буде закључено да се шабачкој омладини која је приредила овде у Митровици дилетантску представу у корист обнове шабачког Сокола даде добровољни прилог од стране Српског Сокола у горњу сврху 500 круна и да се исплати њиним члановима 303.50 круна, у име потрошеног јела за време боравка њихова изаслаништва, као и свота од 300 круна за закуску свим члановима приликом њиховог доласка у нашу средину.

Закључено и ѿошћисано од:

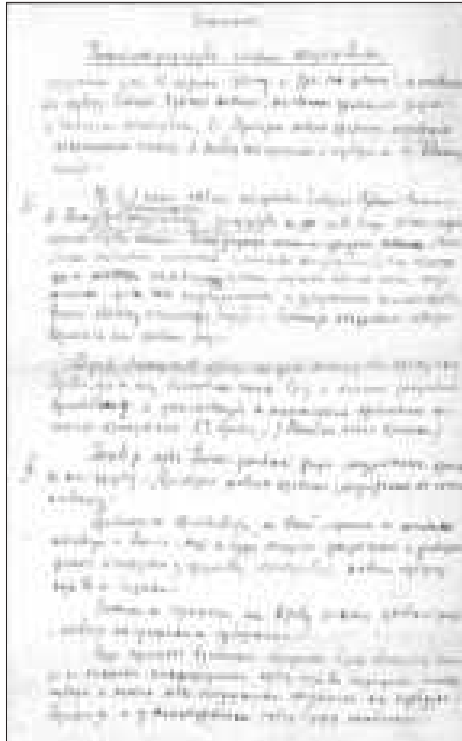
Бојдан Лалошевић (шћјник) и гр Милушћин Тањурџић (сћарешина)

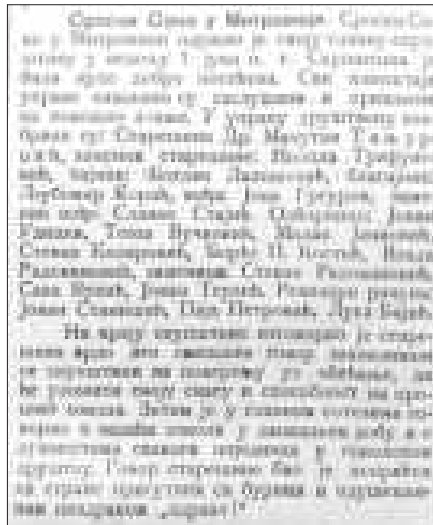
Зайсник са скуйшине из јануара 1919.

Др Милушн Тањурџић јосџао је Сџарешина

*Зайисник са скуйшїине уједињења
срїскої и хрвайскої друшїва*

*Извейшїај са скуйшїине на којој је
др Милушїн Тањуриџић послиао Сїарешїна*

Управни одбор „Митровачког Сокола“
 Староста Др Душан Гајић, подстароста Бу-
 ро Жиготер, Војо Славко Старић, Одборници:
 Станко Дочин Нико Живковић, Буро Јовановић,
 Илија Галичић, Јован Шибарковић, Волер Руда,
 Петар Илићковић, Душан Дукић, Љубомир Јан-
 чковић. Заменици: Стоша Богородић, Хајко Н. Же-
 ван Јовановић. Редовни одбор: Јован Сташи-
 чић, Антон Жиготер, Нана Некићковић. Сокол-
 ски суд: Нико Волер, Пера Петровић, Милош Јан-
 чковић. Др. Давош Јерокола Руда Јован Одбор-
 ник од јуре Славко Старић. Члени да ће од
 Београдском уранију Соколу јести надлежноста,
 Адраси!

*Прва ујрава уједињеној Сокола
 на челу са др Душаном Гајићем*

Уједињење Сокола. На опште ве-
 доволство постигнуто је уједињење
 брацког соколског друштва српског и
 хрватског у један заједнички Соко.
 У прошлу недељу је извршен избор
 нове управе, о чему ћемо додати оп-
 ширнија извештај.

Сједињење Сокола видан је знак
 зрелог схваћања нових прилика код
 наших грађана Срба и Хрвата, чему
 се ми искрено радујемо.

Створен је јединствени Соко

Записник

Конституирајућа Главна скупштина, одржана дне 18. априла 1920. у „Српској основној школи“, а сазвана по одбору бившег „Српског Сокола“ са овим дневним редом: 1. Отварање скупштине; 2. Претрес нових правила, израђених по Соколском савезу; 3. Избор старешине и одбора и 4. Евентуалије.

1. У 3 и по сата отвара староста бившег Српског сокола др Милутин Тањурџић Конституишућу скупштину, радујући се што види тако лепо одзив браће сокола и јединствен приступ како једног, тако и другог Сокола. Он је указао на озбиљни моменат данашње скупштине, где се остварују давни идеали свих нас, који желимо да заједничким и уједињеним силама провађамо соколску мисао. Послије поздравног говора, прелази на Дневни ред.

Брат Лалошевић предлаже да се попишу сва присутна браћа, да се код гласовања знаде број и коначни резултат. Прихвата се и установљује се прозивом да имаде пристуних 62 брата.

2. Пошто је прва тачка Дневног реда исцрпена, прелази се на другу: „Претрес нових правила израђених по Соколском Савезу“:

Правила се прихваћају генерално, дочим се посебни ставци и тачке које се буду тицале укупног унутрашњег и централног поступка у друштву препуштају новом Одбору који ће се бирати.

3. Затим се прелази на трећу тачку Дневног реда: избор сатрешина и одборника.

Ради кратког времена, предложи брат Петровић Никола да се састави кандидациони одбор који ће израдити листу одбора и након тога предложити Скупштини на одобравање. Прима се и у кандидастички одбор буду изабрани: Паја Петровић, Руда Волер, Јован Терзић, Илија Галовић, Никола Петровић, Антун Жунтер.

Кандидациони одбор се повлачи и након вијећања чита се кандидациона листа како слиједи:

За старешину: др Душан Гајић – прима се једногласно.

За подстарешину: постављају се два кандидата: Ђура Жунтер и Фрања Гашпарац – једногласно буде изабран Ђура Жунтер.

За вођу: Славко Стајић – након претерса, пошто је био постављен противкандидат за вођу Славко Догач, остаје се ипак код првог предлога те вођом буде изабран Славко Стајић.

За 9 чланова одбора постављају се следећи кандидати: Славко Догач, Иван Живановић, Ђука Јовановић, Илија Галовић, Јова Шубарковић, Руда Волер, Петар Никољачић, Душан Дукић, Љуба Јовановић. Сви су једногласно изабрани.

За 3 члана заменика: Спаса Богуновић, Фрањо Харм, Жика Јаношевић. Сви су изабрани једногласно.

Ревизиони одбор: Јован Станишић, Антон Жунтер и Ника Ненадовић. Сви су изабрани једногласно.

Соколски суд: Иван Волер, П. Петровић, др Јарослав Данеш, Милан Јанковић, Рада Лазић. Заступник код Жупе: Славко Стајић. Сви изабрани једногласно.

Након избора, предаје Сазивачки одбор дужност новоизабраном, на што је узео реч новоизабрани брат Староста др Душан Гајић.

4. Прелази се на евентуалије: Брат П. Петровић моли одбор да поради да се све справе и цијели инвентар оба бивша сокола прикупи и да припадну као власништво новог Сокола!

ЗДРАВО!

Соколима на знање! (Србија, 23. април 1920.)

На темељу закључка соколског сабора у Новом Саду од 28. јуна 1919. да се у местима где има више соколских друштава има основати јединствено соколско друштво без племенске ознаке, а који је закључак скупштина Српског Сокола у Митровици, дана 8. фебруара о. г. усвојила, сазива се овим

Конституишућа главна скупштина

За недељу 25. априла у 2 сата после подне у зборници срп. осн. школе на коју се овам браћа соколи позивају.

Дневни ред:

Отварање скупштине. 2. Претерс нових правила израђених од соколског савеза СХС. 3) Избор а) старешине б) подстарешине в) вође г) 9 чланова одборника д) 3 члана заменика њ) 2 ревизора рачуна е) 5 чланова соколског суда ж) 1 члана заступника за галвну скупштину жупе, 4) Евентуалије.

Митровица, 10. априла 1920.

ЗДРАВО!

Тајник:

Богдан Лалошевић

Старешина:

Др. Милутин Тањурџић

Уједињење Сокола *(Србија, 30. април 1920.)*

На опште задовољство постигнуто је уједињење брацког соколског друштва српског и хрватског у један заједнички Соко. У прошлу недељу је извршен избор нове управе, о чему ћемо донети опширнији извештај.

Сједињење Сокола видан је знак зрелог схваћања нових прилика код наших грађана Срба и Хрвата, чему се ми искрено радујемо.

Управни одбор „Митровачког Сокола“ *(Србија, 5. мај, 1920.)*

Старешина Др. Душан Гајић, подстарешина, Ђуро Жунтер. Вођа Славко Стајић. Одборници: Славко Доган, Иван Живановић. Ђура Јовановић, Илија Галовић, Јован Шубајковић, Волен Руда, Петар Никољачић, Душан Дукић, Љубомир Јанковић. Заменици: Спаса Богуновић, Хајм Н, Живан Јовановић, Антон Жунтер, Ника Ненадовић,

Соколски суд: Иван Волер, Паја Петровић, Милан Јанковић, Др Данеш Јарослав, Рада Лазић. Одборник код жупе Славко Стајић.

Чујемо да ће на Ђурђевданском уранку Соко узети видна учешћа.

Здраво!

Записник 1. одборске седнице, одржане 11. маја 1920. у зборници "Српске основне школе"

Старешина поздравља браћу, одборнике и опомиње на озбиљност момента у којему смо, да треба да порадимо свим својим силама око што бржег организовања рада у новом нашем удруженом Соколу. Наглашује да је већ једном била сазвана одборска сједница но ради неприсутности више од надполовичне већине одборника није се могла иста одржати, стога је сазвана за данас.

Потом старешина др Гајић прелази на Дневни ред:

1. Питање правила и претрес истих: код члана 5. установљује се чланарина за поједине чланове како следи: оснивачи 250 динара, који уплати одједном или у пет годишњих obroка, једном за вазда. Извршујући 1 динар мјесечно. Потпомажући 2 динара.

Старешина предлаже да се оснује женски одсек и да се позову у одбор деца из бивших сокола, ради постављања организације око тога одеда. Прима се.

2. Избор управе. За тајника се бира Славко Догач, за благајника Иван Живановић, за (...) Ћира Јовановић.

3. Разно. Вођа предлаже да се вежбе одржавају као до сада, три пута месечно и то за старије понедељком, средом и петком од 20-22 часова, ђаци исте дане од 18 до 20:30 сати. Прима се.

Уједно моли да се посебни огласи овисе на виђенија места да се у то време одржавају вежбе да би тако сви чланови били обавештени. Прима се. Тајнику се препушта да ово изврши.

Ћира Јовановић извештава да се неке справе налазе на посудби, па да би требало исте што прије прибавити, и да би се исте требало дати оправити. Одлучује се да се пише у Шид и да се од нашег сокола позајмљене справе пошаљу. За оправак справа које се налазе овде, препушта се вођи да их даде оправити. Пише се и за справе које су у Гргуревцима.

Вођа напомиње да је чуо да се у Осеку може (...) Одлучено је да се пита осечки Соко, да ли би се могло послати тамо справа и да ли (...)

Гледе инвентара бившег Хрватског Сокола, питати треба Жупу и Савез за савет, којим начином би могли до њега и да ли нам тај инвентар припада, пошто је Хрватски Сокол ликвидирао и целу цјелу имовину привремено предао основној школи на чување и употребу.

Тајник чита молбу подворника Петра Богуновића за повишење плата. За сада се не може ништа учинити, док се не среде прилике у Соколу.

Тајник и благајник треба да преузму што пре од тајника и благајника бившег Српског Сокола све досадање писане књиге, имовину и уопће дужности истих.

Старешина предлаже да се седнице одржавају сваке недеље једном, док се не среде прилике у новоформираном друштву. Прима се и заказује се седница за уторак у 20 часова.

Реч Старешине, уместо поговора

Пред нама је ново дело нашег вредног соколског брата Стева Лапчевића, који је приредио ову вредну књигу. Захваљујући њему и племенитим Митровчанима који су читав век чували записнике и уступили их Српском Соколу, ми смо данас у прилици да на основу прворазредних докумената реконструирамо живот овог друштва у 1919. и 1920. години.

Ова књига, која пред читаоцима оживљава делатност митровачког Сокола у години уједињења, није само историјски запис. Она је сведочанство једног давно прошлог времена. Пред нама су записници а у њима стари соколски часници и оно што су радили и желели.

Прве године после Великог рата и стварања заједничке државе Јужних Словена, соколство је добило нови полет и значај. Оно што је у годинама ропства и борбе било пламен вере, сада је постало темељ изградње националног и државног јединства.

У време када је глобална историја соколског покрета позната, објављена и доступна, потребно је да се истраже локалне соколске јединице и да се о њима напише која реч. У том смислу, ова је ова књига јако вредна, јер она употпуњује наша сазнања о друштву чији смо настаљачи и још један је драгуљ у нашој соколској књијници.

Нека овај спис послужи као подсетник на жртву једног нараштаја и на њихове идеале (који су на жалост изневерени), али и као надахнуће садашњим поколењима која ће чувати успомену на своје претходнике и Соколовати на даље.

З Д Р А В О !

Старешина
Савеза Српски Соко
Јевђа А. Јевђевић

у Београду 6. септембра 2025.

Садржај

Реч приређивача.....	5
Записник 1. одборске седнице Српског Сокола митровачког, одржане 29. јануара 1919.....	19
Реч о српском соколству.....	21
Записник 2. одборске седнице Српског Сокола у Митровици, одржане 3. марта 1919.....	25
Записник 3. одборске седнице од 2. априла 1919. Српског Сокола у Митровици.....	27
Главна скупштина Фрушкогорске Соколске Жупе.....	28
Напуштање српског имена.....	29
Осуда Српског Сокола у Загребу.....	29
Загребачки „Соко“.....	30
Дру Лази и Дру Срђи.....	31
Записник 4. одборске седнице Српског Сокола у Митровици, одржане 22. априла 1919.....	33
Записник 5. седнице управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 13. маја 1919.....	35
Соколски позив.....	37
Записник 6. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 23. маја 1919.....	42
Записник 7. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 25. маја 1919.....	43
Записник 8. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 28. маја 1919.....	45
Записник 1. седнице Управног одбора, одржане 2. јуна 1919.....	47
Српски Соко у Митровици.....	48

Записник 2. редовне седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 10. јуна 1919.	49
Записник 3. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 18. јуна 1919.	51
Музика краљеве гарде у Митровици	52
Са соколске забаве	52
Записник 4. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 2. јула 1919.	54
Са дочека Њ. Кр. В. престолонаследника Александра	55
Записник 5. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 11. јула 1919.	60
Прослава Видов-дана	64
Са Соколског Сабора у Новом Саду	64
Записник 6. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржаног 21. јула 1919.	79
Записник 7. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 8. августа 1919.	81
Записник 8. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, одржане 29. септембра 1919.	82
Излет Српског Сокола у Митровици	84
Са соколског излета у Шабац	84
Записник 9. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 5. новембра 1919.	88
Записник 10. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 19. новембра 1919.	90
Записник 11. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 25. новембра 1919.	91
Село Српског Сокола у Митровици	92

Записник 12. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 5. децембра 1919.....	93
Забава.....	95
Записник 13. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 17. јануара 1920.....	96
Записник 14. седнице Управног одбора Српског Сокола у Митровици, држане 3. фебруара 1920.....	97
Записник са Конституирајуће Главне скупштине, држане 18. априла 1920.....	104
Соколима на знање!.....	106
Уједињење Сокола.....	107
Управни одбор „Митровачког Сокола“.....	107
Записник са 1. одборске седнице, држане 11. маја 1920.....	108
Реч Старешине, уместо поговора.....	110

**Рад митровачког Српског Сокола у години уједињења 1919-1920.
(кроз одборничке записнике и новинске натписе)**

Приредио: Стево М. Лапчевић

Издавач

Архив Војводине
Нови Сад, Жарка Васиљевића 2А
www.arhivvojvodine.org.rs

За издавача

Др Небојша Кузмановић, директор Архива Војводине

Прелом

Марко Зрилић

Штампа

САЈНОС, Нови Сад

Тираж

300 примерака

ISBN 978-86-6178-244-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

796:061(497.113 Sremska Mitrovica)''1919/1920''

ЛАПЧЕВИЋ, Стево М., 1985-

Рад митровачког Српског Сокола у години уједињења 1919-1920. : (кроз одборничке записнике и новинске натписе) / Стево М. Лапчевић. - Нови Сад : Архив Војводине, 2025 (Нови Сад : Сајнос). - 114 стр. ; 24 см. - (Библиотека Посебна издања)

Тираж 300.

ISBN 978-86-6178-244-2

а) Соколско друштво (Сремска Митровица) -- 1919-1920

COBISS.SR-ID 177835529